

Jennika Hartikainen & Sonja Heikkinen

KULTTUURIHYVINVOINTIA KAIKILLE

Tutkimus taiteen ja kulttuurin vaikutuksista Kaikukortin käyttäjien hyvinvointiin ja osallisuuteen Oulussa

KULTTUURIHYVINVOINTIA KAIKILLE

Tutkimus taiteen ja kulttuurin vaikutuksista Kaikukortin käyttäjien hyvinvointiin ja osallisuuteen Oulussa

Jennika Hartikainen & Sonja Heikkinen
Opinnäytetyö
Syksy 2021
Sosiaalian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Jennika Hartikainen ja Sonja Heikkinen

Opinnäytetyön nimi: Kulttuurihyvinvointia kaikille. Tutkimus taiteen ja kulttuurin vaikutuksista Kaikukortin käyttäjien hyvinvointiin ja osallisuuteen Oulussa

Työn ohjaajat: Huttunen Riikka ja Tervonen Harriet

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2021

Sivumäärä: 44 + 2 liitettä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien koetun hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemuksiin. Kaikukortin avulla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja esimerkiksi museoihin, teatteriin ja konsertteihin sekä osallistua maksutta kansalaisopistojen kursseille. Se on tarkoitettu tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville yli 16-vuotta täyttäneille henkilöille ja heidän perheilleen, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia kortin tarjoamia palveluita itse. Kaikukortin tavoitteena on parantaa nuorten, aikuisten ja perheiden mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja erilaisiin harrastuksiin. Opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti sen ajankohtaisuus, taiteeseen ja kulttuuriin liittyvä runsas tutkimustieto sekä paikallisen tiedon kerryttäminen kulttuurin ja hyvinvoinnin vaikutuksista. Opinnäytetyömme yhteistyökumppaneita ovat Kulttuuritalo Valve ja Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluilta. Yksilöhaastatteluihin osallistui seitsemän Kaikukortin käyttäjää. Toteutimme neljä haastattelua etänä, kaksi kasvotusten ja yhden sähköpostitse. Haastatteluaineisto analysoitiin teemoittelemalla. Haastateltavien kokemuksista muodostui yhteensä kuusi pääteemaa, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiimme: Miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien koettuun hyvinvointiin? Miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien osallisuuden kokemuksiin?

Kaikukortin vaikutuksella tarkoitetaan taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumista. Kaikukortin vaikutus haastateltavien koettuun hyvinvointiin näkyi aktiivisuutena, jaksamisena ja parempana itsetuntumuksena. Taiteen ja kulttuurin vaikutus haastateltavien osallisuuden kokemuksiin näkyi kuulumisena, yhdenvertaisuutena ja luovuutena. Taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumisen koettiin piristävän arkea, ja sitä kautta parantavan jaksamista ja lisäävän aktiivisuutta. Taide- ja kulttuurielämykset lisäsivät ymmärrystä omaan itseensä ja omiin reaktioihin. Pääsy taiteen ja kulttuurin pariin vahvisti haastateltavien kokemuksia yhteiskuntaan kuulumisesta ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Suurimmalle osalle taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen olisi ollut taloudellisesti mahdotonta ilman Kaikukorttia, joten sen merkitys taloudellisesti on suuri.

Oma tutkimuksemme vahvistaa jo lukuisista aikaisemmista tutkimuksista saatua tietoa taiteen ja kulttuurin myönteisistä vaikutuksista koettuun hyvinvointiin ja osallisuuden kokemuksiin. Mahdollistamalla yhä useammalle pääsyn taiteen ja kulttuurin pariin kulttuuriset oikeudet ja yhdenvertaisuuden toteutuminen lisääntyvät.

Asiasanat: hyvinvointi, osallisuus, kulttuuriset oikeudet, yhdenvertaisuus, taide- ja kulttuuritapahtumat

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Jennika Hartikainen and Sonja Heikkinen

Title of thesis: Cultural well-being for everyone. Research of the impacts of art and culture for Kaikukortti users' well-being and social engagement in Oulu

Supervisors: Huttunen Riikka and Tervonen Harriet

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2021 Number of pages: 44 + 2 appendices

The aim of this thesis was to research how art and culture participation impacts on the subjective well-being and social engagement. The thesis was done in cooperation with the Cultural Centre Valve and the Health Services of Oulu and the target group of this study were Kaikukortti card users. The card is issued to clients of the municipal social welfare and healthcare units that are part of the Kaikukortti network and the card is intended for persons who have financial challenges that prevent participation to cultural life and art engagement. With Kaikukortti they can get free tickets for example to theatre, museums, performances and concerts. The card can also enable certain courses for free.

The thesis was carried out as a qualitative study and the data was collected as individual interviews. The research themes were based on the literature and research related to cultural well-being, participation, parity and accessibility. In total, there were seven participants, and the interviews were done face-to-face, remotely through video calling and one via email.

The results revealed that art and culture participation have impact on the subjective well-being and social engagement. The participants perceived that Kaikukortti had effects on their activity levels, self-awareness and coping in everyday life. The participants also perceived that participation to art and culture had some influence on the subjective belonging, equality and creativity. In other words, Kaikukortti enabled and supported the fulfillment of cultural rights.

The results from this study show that participation to art and culture can also be used as a tool to improve self-knowledge and self-love. Kaikukortti could be benefitted more with different kinds of client groups or with individuals. Further research could be: Has art and culture participation affected on clients's need for social services or even prevented the growth of social problems? How often is Kaikukortti for communities used in client work?

Keywords: well-being, social engagement, cultural rights, equality, participation in arts and culture

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TAIDE JA KULTTUURI PERUSOIKEUTENA	8
2.1	Näkökulmia hyvinvoinnista	8
2.2	Taiteella ja kulttuurilla hyvinvointia	10
2.3	Kulttuuriset oikeudet	11
2.4	Taiteen ja kulttuurin paikallinen saavutettavuus	12
2.5	Osallisuuden rakentuminen	13
2.6	Osallisuuden edistäminen	15
2.7	Taiteella ja kulttuurilla osallisuuden kokemuksia	16
2.8	Kaikukortin periaatteet	17
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	20
3.1	Tutkimuksen lähestymistapa	20
3.2	Omat oppimistavoitteet	21
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
4.1	Aineistonkeruu ja tutkimukseen osallistujat	22
4.2	Aineiston analyysi	23
4.3	Tutkimuksen luotettavuus	24
4.4	Tutkimuksen eettisyys	25
5	TULOKSET	26
5.1	Kaikukortilla aktiivisuutta, jaksamista ja itsetuntemusta elämään	26
5.2	Kaikukortilla kuulumista, yhdenvertaisuutta ja luovuutta	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7	POHDINTA	34
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	43

2 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia miten taide ja kulttuuri vaikuttaa ihmisten koettuun hyvinvointiin ja osallisuuden kokemuksiin. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat Kaikukortin käyttäjät. Taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutusten tutkiminen on aiheena ajankohtainen, ja esimerkiksi Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi vuonna 2019 laajan raportin taiteen ja kulttuurin tuomista hyvinvointivaikutuksista, ja kuinka taide ja kulttuuri pitäisi tunnustaa merkityksellisinä terveyden edistäjinä. Taiteisiin osallistuminen tuo tutkitusti lisäarvoa yksilöiden elämään ja taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuus pitäisi taata kaikille väestöryhmille. (Fancourt & Finn 2019, viitattu 3.12.2020.) Tutkimus on ajankohtainen myös uuden kuntien kulttuurilain vuoksi, joka korostaa kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kulttuuri- ja taidetoimintaan sekä edellyttää kuntia lisäämään kulttuuria ja taidetta asukkaiden terveyden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi (Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019, 2§, 3§).

Kaikukortti on konkreettinen ja helppo työkalu, joka edistää yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta sekä terveyttä ja hyvinvointia kulttuurin keinoin. Kaikukortin toimintamalli perustuu yhdenvertaisuuteen ja Kaikukortin kohderyhmän oikeuteen osallistua kaikille yhteiseen kulttuurielämään. (Kaikukortin tuki- ja kehittämispalvelu 2020. Viitattu 3.12.2020.) Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja kulttuuritapahtumiin ja -paikkoihin, kuten konsertteihin, teattereihin ja museoihin. Kaikukortti on tarkoitettu tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville yli 16-vuotta täyttäneille henkilöille ja heidän perheilleen, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia kortin tarjoamia palveluita itse. Kaikukortin tavoitteena on parantaa tällaisten nuorten, aikuisten ja perheiden mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä. Oulussa Kaikukortteja jakavat useat Oulun kaupungin yksiköt ja järjestöt. (Oulun kaupunki. Viitattu 2.12.2020.)

Opinnäytetyömme yhteistyökumppaneita ovat Kulttuuritalo Valve ja Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut. Kaikukortin käyttäjien kokemuksista Oulussa ei ole aikaisemmin tehty tutkimusta. Tutkimuksen avulla saimme ajantasaista ja paikallista tietoa kulttuurihyvinvoinnin kokemuksista. Tätä tietoa voidaan hyödyntää Kaikukorttitoiminnan kehittämisessä ja samalla se tuo esille, miten asiakkaat kokevat Kaikukortin edistävän yhdenvertaisuutta. Tutkimus laajentaa myös näkemystä taiteen ja kulttuurin yhdistämisestä sosiaalialaan, esimerkiksi lisääkö taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen ihmisten toimintakykyä, ja miten se vaikuttaa osallisuuden kokemuksiin.

Keskeisiksi tutkimuksemme teoreettisiksi käsitteiksi valikoituivat hyvinvointi ja osallisuus, joita tarkastelemme taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumisen kautta. Hyvinvointi ja osallisuus ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Kaikukortin käyttö taide- ja kulttuuritapahtumissa mahdollistaa taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista, millä taas voi olla vaikutusta ihmisten hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemuksiin. Saavutettavuus ja yhdenvertaisuus ovat myös Kaikukortin keskeisiä periaatteita, minkä vuoksi käsittelemme teoriassa myös niitä.

3 TAIDE JA KULTTUURI PERUSOIKEUTENA

Helena Sederholm kirjoittaa filosofi John Deweyn todenneen taiteen olevan yhteisön elämän ilmaus. Taide tuo esille yhteisön ajatuksia ja tuntemuksia sekä inhimillisiä kokemuksia. Taiteen on tarkoitus tuoda iloa itse tekijälle, mutta myös suuremmalle yleisölle varsinkin, kun kyseessä on ammattimainen taiteen tuottaminen. Voidaankin ajatella, että yksi taiteen kriteeri on sen esiin tuominen ja kohtaamistilan luominen, jossa yleisö pääsee vuorovaikutukseen taiteen kanssa. (Sederholm 2005, 19, 21.) Paula Tuomikosken mukaan ei ole olemassa yhtä vastausta siitä, mitä taide on. Jokainen yksilö ratkaisee omalla kokemuksellaan, mikä on taidetta ja mitä taide on. Taidetta voidaan kuitenkin tarkastella niin, että taiteen tekijä siirtää joko välittömästi esittämällä tai välillisesti taideteoksen kautta tajuntaansa kokijalle, joka taas pyrkii luomaan kokemuksestaan subjektiivista ja omakohtaista, itseään puhuttelevaa maailmankuvaa. (Tuomikoski 1987, 39,41,48.)

Unesco eli Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö määrittelee kulttuurin seuraavasti: ”Kulttuuri on yhteiskunnan tai ihmisryhmän henkisten, aineellisten, älyllisten ja emotionaalisten ominaisuuksien koostumus, ja se sisältää taiteiden ja kirjallisuuden lisäksi elintavat, yhteiselämän, arvojärjestelmät, traditiot ja uskomukset.” (Hyypä 2021. Viitattu 20.4.2021.) Kulttuuri ei siis ole pelkästään näkyvä asia, vaan sosiaalinen rakenne, jolla viitataan suurpiirteisesti monimutkaisiin ilmiöjoukkoihin ja sen voidaan ajatella toimivan kuten kieli, ilmaisun ja vuorovaikutuksellisen tilan luojana itsen ja muiden välillä (Jahoda 2012, 300; Abdallah-Preteille 2006, 475. Viitattu 24.04.2021).

3.2 Näkökulmia hyvinvoinnista

Hyvinvointi on laaja ja moniulotteinen käsite, jota voidaan tarkastella sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta. Yhteiskunnan onnistumista hyvinvointitavoitteiden saavuttamisessa on arvioitu jo 1900-luvun alkupuolelta mittaamalla kansantuotteen kehitystä. 1960-luvulla mukaan tulivat erilaiset normatiiviset, väestön hyvinvoinnin tilaa kuvaavat sosiaali-indikaattorit, esim. koulutustaso ja tulo-taso. Nämä molemmat edustavat yhteisön näkökulmaa. Yksilön näkökulmaa alettiin huomioida 1970-luvulla, jolloin tärkeäksi tuli subjektiivinen eli ihmisten kokema hyvinvointi. (Vaarama, Siljan-der, Luoma & Meriläinen 2010, 126.) Sosiologi Erik Allardt julkaisi vuonna 1976 hyvinvointiteori-

ansa, jossa subjektiivinen näkökulma on erityisen tärkeässä osassa. Allardt määrittelee hyvinvoinnin tilaksi, jossa ihmisellä on mahdollisuus tyydyttää keskeiset perustarpeensa. Tarpeiden tyydyttämättä jääminen merkitsee hyvinvoinnin vajetta. Allardtin mukaan hyvinvoinnilla on kolme ulottuvuutta: having, loving ja being. Having viittaa aineelliseen elintasoon, kuten tuloihin, työllisyyteen, koulutukseen ja terveyteen, loving sosiaaliseen elämään ja ihmissuhteisiin ja being itsensä toteuttamiseen, kuten harrastuksiin, vapaa-ajan toimintoihin ja poliittiseen osallistumiseen. (Allardt 1976, 38,47.)

Myös psykologi Abraham Maslowin jo vuodelta 1943 peräisin olevassa tarvehierarkiassa tarpeiden tyydyttyminen oli keskeisessä osassa. Maslowin mukaan ihmisen perustarpeiden (ruoka, juoma) tulee tyydyttyä riittävästi, ennen kuin hän hakee tyydytystä korkeammille tarpeille (ystävyyden, rakkaus, itsearvostus). Maslowin tarvehierarkia kuvataan usein pyramidina, jossa alimpana ovat perustarpeet ja ylimpänä huipulla korkeammat tarpeet. (Maslow 1943. Viitattu 9.7.2021.) Maslowin teoriaa on kuitenkin kritisoitu laajalti, erityisesti siitä, ettei ihmisten tarpeiden tyydytys etene aina hierarkkisesti, vaan mikä tahansa tarve voi korostua riippumatta alemmalla tasolla olevien tarpeiden tilasta.

Myös filosofi Frank Martela puhuu tarpeista, mutta hän jaottelee ihmisen inhimilliset perustarpeet sisäisiin ja ulkoisiin tiukan hierarkian sijasta. Martelan mukaan ulkoisten tarpeiden (fyysiset perustarpeet, turvallisuus) poissaolo johtaa kärsimykseen ja pahoinvointiin, mutta tietyn perustason jälkeen tarpeet on tyydytetty eikä niiden lisääminen tuota enää enempää hyvinvointia. Nälkäisenä hampurilainen maistuu hyvältä ja lisää hyvinvointia, mutta viides tai kuudes hampurilainen ovat jo täysin turhia hyvinvoinnin kannalta. Kun tietty perustaso on siis saavutettu ulkoisten tarpeiden suhteen, on järkevämpää panostaa sisäisiin tarpeisiin, kuten itsensä toteuttamiseen, mikä taas voi vahvistaa omaa hyvinvointia. (Martela 2015, 58.)

Nykyään hyvinvointi voidaan nähdä siis hyvin laajana käsitteenä, joka kattaa ihmisenä olemisen aineellisen perustan lisäksi terveyden, sosiaaliset suhteet ja sosiaalisen identiteetin. Hyvinvointi ei riipu pelkästään aineellisesta elintasosta, kuten tuloista ja työllisyydestä, vaan myös yksilön kyvyistä ja omista mieltymyksistä, joiden pohjalta hän rakentaa oman hyvinvoinnin kokonaisuutensa. Tätä näkemystä kutsutaan koetuksi hyvinvoinniksi. (Karvonen 2019, 96. Viitattu 19.4.2021.)

3.2 Taiteella ja kulttuurilla hyvinvointia

Jokaisella ihmisellä on oma taide- ja kulttuurisuhteensa ja omia mieluisia tapoja ilmaista itseään, kuten laulaminen, tanssiminen, maalaaminen tai kirjoittaminen. Itseilmaisu voi olla sekä omaehtoista, yksin tekemistä, että ryhmässä harrastamista. Kulttuurihyvinvointi sisältää ihmisen oman kokemuksensa siitä, miten taide ja kulttuuri ovat yhteydessä hänen omaan hyvinvointiinsa ja millaisia merkityksiä hän antaa tällaisille kulttuurisille kokemuksilleen. (Lilja-Viherlampi & Rosenlöf 2019, 21-22. Viitattu 9.12.2020.)

Kulttuurihyvinvointiin kuuluu olennaisena osana myös taiteen ja kulttuurin kokeminen vastaanottamalla sekä osallistumalla taidetta tarjoaviin tilaisuuksiin ja tilanteisiin. Museoiden ja konserttisalien ohella tällaisia taiteen kokemisen paikkoja voivat olla myös julkiset tilat sekä sairaalat. (Lilja-Viherlampi & Rosenlöf 2019, 21. Viitattu 9.12.2020.) Kulttuurihyvinvointia voidaan tarkastella myös laajempänä ilmiönä, jossa kulttuuri ja taide vaikuttavat tutkitusti ihmisten hyvinvointiin muun muassa vahvistamalla heidän toimintaresurssejaan ja toimijuuttaan, ja sitä kautta mahdollisuuksia toimia hyvinvointia lisäävillä tavoilla. (Lehikoinen 2017, 2. Viitattu 9.12.2020.)

Taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista on tehty lukuisia kansallisia ja kansainvälisiä tutkimuksia. Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi vuonna 2019 laajan, yli 900 tutkimusjulkaisua ja yli 3000 yksittäistä tutkimusta sisältävän raportin taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista. Raportin mukaan taidetoimintaan osallistuminen sekä taiteen kokijana että tekijänä voi ehkäistä lukuisia psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia sekä auttaa sairauksien hoidossa ja terveyden edistämisessä. (Täiskasvat 2019. Viitattu 3.12.2020.)

Raportin tutkimusten mukaan taiteisiin osallistuminen voi parantaa oppimista ja kognitiivisia taitoja sekä sosiaalista vuorovaikutusta, jolloin yksinäisyys ja sosiaalisen tuen puute vähenevät. Musiikin kuuntelu, tanssiminen, taide ja vierailu kulttuurisissa paikoissa ovat kaikki yhteydessä stressin ehkäisemiseen ja käsittelyyn: masennuksen riski pienenee, ja taiteisiin osallistuminen voi edistää itsetunnon, itseluottamuksen ja itsensä hyväksymisen kehittymistä. Tutkimusten mukaan ikääntyneiden vierailu museoissa, teattereissa ja konserteissa muutaman kuukauden välein tai useammin vähentää kognitiivisten taitojen heikentymistä sekä dementian kehittymistä. (Fancourt & Finn 2019, 4, 23-24. Viitattu 19.4.2021.)

Fujiwaran tutkimuksen mukaan museoissa käyminen helpottaa ahdistusta ja parantaa hyvinvointia. Taiteisiin osallistuminen ja taiteen kokeminen nimenomaan yleisönä vaikuttaa ihmisen onnellisuuden yhtä paljon kuin urheiluun osallistuminen. (Fujiwara 2013, 8, 22. Viitattu 19.4.2021.) Laitisen mukaan kontrolloiduissa tutkimuksissa musiikin kuuntelun on osoitettu lisäävän neurologisten potilaiden keskittymiskykyä, parantavan mielialaa ja muistin toimintaa sekä vähentävän sekavuutta ja ahdistuneisuutta. Aivohalvauksesta toipuvilla potilailla musiikin kuuntelu voi nopeuttaa aivohalvauksen jälkeisen puhehäiriön ja kognitiivisten vaurioiden paranemista. (Laitinen 2017, 28. Viitattu 19.4.2021.) Taiteella ja taiteisiin osallistumisella on tutkimuksissa havaittu lukuisia positiivisia vaikutuksia myös mielen hyvinvointiin, koettuun hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä elämänhallintaan. Taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuessaan ihminen voi tunnistaa omia vahvuuksiaan, parantaa luottamustaan omaan kykyihinsä ja tuntea saavuttavansa jotakin sekä hallitsevansa tilanteita ja ympäristöään paremmin. (Laitinen 2017, 30-31. Viitattu 19.4.2021.)

3.3 Kulttuuriset oikeudet

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 27. artiklan mukaan jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteista, sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista (Ihmisoikeusliitto, viitattu 15.4.2021). Kulttuuriset oikeudet sisältyvät myös YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen, jonka Suomi on ratifioinut 1975 (Kansainvälisiä ja poliittisia oikeuksia koskeva KANSAINVÄLINEN YLEISSOPIMUS 8/1976, viitattu 15.4.2021).

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2017 julkaiseman Kulttuuripolitiikan strategia 2025:n mukaan suomalaista kulttuuripolitiikkaa ohjaavat perusoikeudet sekä taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin perusoikeuksiin kuuluvat kulttuuriset oikeudet. Suomen perustuslaissa turvataan sivistyksellisiä oikeuksia, kuten taiteen vapaus, oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin sekä vahvistetaan vastuu ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä. Kulttuuristen oikeuksien edistäminen merkitsee sitä, että kaikilla on tasavertainen oikeus ja mahdollisuus ilmaista itseään ja harjoittaa kulttuuritoimintaa sekä osallistua erilaisiin kulttuurin ilmenemisen muotoihin. Strategian mukaan kulttuuristen oikeuksien toteutuminen ja ihmisten osallisuus lähiyhteisöihinsä ja koko yhteiskuntaan lisää osallistumista kulttuuriin, mikä puolestaan vahvistaa demokratiaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 15-16. Viitattu 15.4.2021.)

Valtion tehtävänä on turvata taiteen tekemisen edellytysten turvaaminen, kulttuurin perustasta ja jatkuvuudesta huolehtiminen sekä edellytysten luominen kansalaisten osallisuudelle ja osallistumiselle kulttuuriin. Nämä kaikki edellä mainitut tehtävät ovatkin Kulttuuripolitiikan strategian mukaisia tavoitteita, joita pyritään edistämään ja lisäämään vuoteen 2025 mennessä. Kaikkien kansalaisten osallistumismahdollisuuksia kulttuuriin lisätään ja esteitä poistetaan vähän osallistuvilta toimialan uusien toimintamuotojen, kuten Kaikukortin avulla. (Opetusministeriö 2017, 34, 42. Viitattu 15.4.2021.)

3.4 Taiteen ja kulttuurin paikallinen saavutettavuus

Taiteen ja kulttuurin saavutettavuudella tarkoitetaan kaikkien ihmisten yhdenvertaisia oikeuksia ja mahdollisuuksia kehittää itseään, käyttää taide- ja kulttuuripalveluja sekä osallistua taide- ja kulttuurielämään. Taiteen saavutettavuuden näkökulmasta osallistumisen esteet voivat liittyä niin alueellisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin tekijöihin kuin myös viestintään ja jopa aisteihin. Pelkästään se, miten palvelut tai tuotteet ovat saatavilla, ei vielä takaa taiteen saavutettavuutta. Alueelliseen saavutettavuuteen liittyy se, miten taide- ja kulttuuripalvelut ovat saavutettavissa eri puolilla Suomea. Taloudelliseen saavutettavuuteen liittyy erilaisten pääsymaksujen lisäksi myös kustannukset, joita syntyy matkustamisesta taide- ja kulttuuripalveluiden luokse. Sosiaaliseen saavutettavuuteen liittyy esimerkiksi se, kuinka taide- ja kulttuuripalveluihin voidaan osallistua yhdessä ystävien tai ryhmän kanssa. Viestinnän saavutettavuus taas tarkoittaa sitä, kuinka informaatio saavuttaa erilaiset ihmiset, onko esimerkiksi viestinnän kieli tarpeeksi selkeää ja tapahtuuko se oikeanlaisissa kanavissa. Saavutettavuus eri aistien avulla merkitsee tietoa ja elämyksiä, jotka ovat tavoitettavissa monien eri aistien avulla. Tekniset apuvälineet, kuten induktiosilmukka tai erilaiset tulkkauspalvelut parantavat palvelun saavutettavuutta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 49-55. Viitattu 15.4.2021.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön Kulttuuripolitiikan strategia 2025:n yhtenä tavoitteena on lisätä kansalaisten osallisuutta ja osallistumista kulttuuriin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 39. Viitattu 15.4.2021.) Oulun kaupungilla on omat keinonsa saavuttaa nämä tavoitteet: Oulu valittiin kesällä 2021 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2026 (YLE-uutiset 2.6.2021. Viitattu 24.8.2021). Euroopan kulttuuripääkaupunkeja on nimetty jo vuodesta 1985 asti. Euroopan kulttuuripääkau-

punki -tapahtuma on Euroopan unionin tunnetuimpia ja menestyneimpiä kulttuurialan toimia, ja tapahtumalla halutaan korostaa Euroopan kulttuurien moninaisuutta, lisätä kulttuurivaihtoa ja vahvistaa tunnetta kuulumisesta yhteen kulttuurialueeseen. Tapahtuma myös vahvistaa kulttuurin merkitystä kaupunkien kehittämisessä. (Valtioneuvosto 2021. Viitattu 21.7.2021.)

Oulun kaupungin kulttuuripääkaupunki -hankkeen pääteemana on kulttuuri-ilmastonmuutos, jolla kulttuuri halutaan tuoda osaksi jokaisen elämää. Tähän pyritään muun muassa tuomalla esille erityisesti pohjoisen luonnon ilmiöitä ja erityispiirteitä sekä vastakohtien mahdollisuuksia. Kulttuurille halutaan luoda myös lisää luovia tiloja ympäri kaupunkia. (Oulu 2026. Viitattu 21.7.2021.) Oulun kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma vuosille 2021-2026 tukee myös kulttuuripääkaupunki -hankkeen teemoja. Suunnitelman tavoitteena on saada hyvinvointia lisäävää taide- ja kulttuuritoimintaa tiiviimmäksi osaksi kaupungin palveluita. (Oulun kaupunki 2021, 5. Viitattu 9.7.2021.)

Lehikoisen ja Vanhasen mukaan taiteisiin osallistuminen voidaan nähdä osana kulttuuristen perusoikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumista, hyvää elämänlaatua ja elinikäistä oppimista. Taiteisiin osallistumisen yhdenvertainen saavutettavuus ja siitä syntyvät hyvinvointivaikutukset ovat tärkeitä myös taloudellisesti. Pidemmällä aikavälillä ihmisten hyvinvoinnin kohentumisen vaikutus voidaan laskea sosiaali- ja terveydenhuollon kustannussäästöinä, kun palveluita tarvitaan vähemmän. (Lehikoinen & Vanhanen 2017, 8. Viitattu 11.12.2020.)

3.5 Osallisuuden rakentuminen

Osallisuutta voidaan määritellä monin eri tavoin ja sitä pidetäänkin sateenvarjokäsitteenä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan yksilön tasolla osallisuus ilmenee kokemuksena, joka syntyy, kun ihminen tuntee kuuluvansa itselle merkitykselliseen ryhmään tai yhteisöön. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten keskinäisenä arvostuksena ja luottamuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössään. Yhteiskunnan tasolla osallisuus tarkoittaa mahdollisuuksien ja oikeuksien toteutumista sekä keskinäistä vastavuoroisuutta. Poliittikatasolla osallisuudella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla vahvistetaan ihmisten osallistumista ja osallisuutta yhteiskunnassa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Viitattu 28.4.2021.)

Isolan ym. mukaan osallisuus voidaan hahmottaa ääriivoiltaan aaltoilevina, sisäkkäisinä kehinä, jotka muodostuvat osallisuudesta omaan elämään, osallisuudesta vaikuttamisprosesseihin elinympäristössä ja yhteiskunnassa sekä paikallisesta osallisuudesta. Osallisuus omassa elämässä rakentuu autonomiasta eli itsenäisyydestä, joka lisää elämän ennakoitavuutta, hallittavuutta ja ymmärrettävyyttä. Ollakseen osallinen omassa elämässä ihmisellä on myös oltava yhteys omiin tarpeisiinsa ja voimavaroihinsa. Osallisuus on myös liittymistä erilaisiin vaikuttamisprosesseihin: ihmisellä on tarve vaikuttaa ja tulla vaikutetuksi. Vastavuoroisuus ja merkityksellisyyden kokemus arjessa on tärkeää. Vaikuttaminen on myös poliittista toimijuutta, mahdollisuutta vaikuttaa ryhmässä, yhteisössä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Paikallinen osallisuus taas edistää yhteistä hyvää esimerkiksi erilaisten hankkeiden tai toimintamallien avulla. Paikallinen hyvä on jotakin sellaista, jossa voi kokea yhdenvertaisuutta yhteiskuntaryhmästä riippumatta ja jossa voi saada kiitosta ja tunnustusta panostettuaan yhteiseen hyvään. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 23, 25, 29-31, 38. Viitattu 28.4.2021.)

Särkelä-Kukon mukaan osallisuus on tunnetta mukana olemisesta ja kuulumisesta johonkin. Yksilön henkilökohtainen elämämaailma, identiteetti ja ihmiskäsitys vaikuttavat vahvasti hänen omiin osallisuuden kokemuksiinsa. Osallisuus on omaehtoista, ja parhaimmillaan se merkitsee omakohtaisesta sitoutumisesta nousevaa omaehtoista toimimista ja vaikuttamista omaa elämää koskevien asioiden kulkuun sekä vastuun ottamista seurauksista. Osallistuminen on yksi osallisuuden muoto, ja se voi olla osallistumista esimerkiksi erilaisiin tapahtumiin. Osallistumalla yksilö voi toteuttaa itseään, vaikuttaa omaan elämäänsä ja itselleen tärkeisiin asioihin. (Särkelä-Kukko 2014, 34-35. Viitattu 29.4.2021.)

Särkelä-Kukko tarkastelee osallisuutta erityisesti yksilön näkökulmasta osallisuuden ulottuvuuksien kautta. Osallisuus kuvaa kuulumisen tunnetta, kuulumista yhteiskuntaan tai yhteisöön. Ihminen kokee olevansa osallinen omassa elämässään ja yhteiskunnassa työn, harrastusten, osallistumis- ja vaikuttamistoiminnan kautta. Osallisuuden kokemukset rakentuvat pienistä arjen asioista, kuten kuulluksi ja huomioiduksi tulemisesta, sosiaalisista suhteista sekä omista asioista päättämisestä. (Särkelä-Kukko 2014, 35-36. Viitattu 29.4.2021.)

Särkelä-Kukon mukaan osallisuuden ja osallisuuden kokemusten rakentumiseen vaikuttavat niin yhteiskunnan rakenteet kuin yksilön omat käytettävissä olevat voimavarat. Yhteiskunnan rakenteet voivat yhtäältä tukea yksilön osallisuuden kokemusta, mutta toisaalta ne voivat olla esteenä osallisuuden toteutumiselle tai osallisuuden kokemuksen syntymiselle. Osallisuuden rakentuminen ja

sen kokemuksen syvyys ovatkin vahvasti kytköksissä perustarpeiden ja -oikeuksien toteutumiseen. Yksilön voimavarat vaihtelevat eri elämäntilanteiden mukaan, eikä yksilöillä ole aina mahdollisuuksia tai jaksamista hyödyntää voimavarojaan niin, että osallisuuden kokemusta syntyisi. Kuormittavat elämäntilanteet kuluttavat yksilön voimavaroja ja suuntaavat ne selviytymiseen osallisuuden sijaan. Omiin voimavaroihin ei välttämättä myös edes uskota, tai niitä ei tunnisteta yhteiskunnan tasolla, jolloin osallisuuden kokemus voi estyä. (Särkelä-Kukko 2014, 38–39. Viitattu 29.4.2021.)

3.6 Osallisuuden edistäminen

Isolan ym. mukaan osallisuus voidaan hahmottaa myös viitekehyksenä, joka koostuu erilaisista sosiaali-, terveys- ja käyttäytymisteorioista, jotka kukin omasta näkökulmastaan vastaavat siihen, miten hyvää elämää voitaisiin edistää. Kaikkien näiden näkökulmien yhdistämistä tarvitaan, jotta pystytään kokonaisvaltaisesti ymmärtämään ihmisten toimintaa ja sitä miten yhteiset rakenteet tulisi järjestää. Tarvitaan esimerkiksi tietoa ja teorioita ihmisten käyttäytymisestä ja tunteista, resursien jakautumisesta sekä ihmisten välisistä terveyseroista. Kuten myös siitä, miten moninaisuutta organisoidaan ja hallitaan. (Isola ym. 2017, 9. Viitattu 11.12.2020.)

Sosiaalialalla korostuu osallisuuden sosiaalinen näkökulma, jota voidaan tarkastella niin mikro- kuin makrotasolla (Leemann, Kuusio & Hämäläinen 2015, viitattu 17.1.2021). Yksilön tasolla osallisuus määritellään kokemukselliseksi tunteeksi, jossa korostuu yhteenkuuluvuuden tunne ja se, että yksilö voi vaikuttaa itseään ja ympäristöönsä koskeviin asioihin. Sosiaalisen osallisuuden kokemus voi siis vaihdella yksilöittäin ja samassa tilanteessa eri ihmiset voivat kokea eri asteisesti osallisuutta. Tähän yksilölliseen osallisuuden tunteeseen voidaan pyrkiä vaikuttamaan sosiaalipoliittisilla säädöksillä ja laeilla, kuten palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta lisäämällä sekä osallistavia menetelmiä käyttämällä. Myös matalan kynnyksen palvelut ja pääsy edistävät eritoten huomassa asemassa olevien osallistumista. Kynnyksellä tarkoitetaan esimerkiksi palveluun pääsyn menettelyjä, palvelun tavoitteita, valvontaa, maksullisuutta tai leimaantumista. Matala kynnyks poistaa esteitä ja näin ollen luo positiivisia yhteiskunnallisia vaikutuksia, kaventaen esimerkiksi terveys- ja hyvinvointieroja sosioekonomisten ryhmien välillä. (Leemann & Hämäläinen 2016, 590–591.)

Osallisuus voidaan nähdä itsessään tavoitteena, kuin myös keinona ehkäistä köyhyyttä ja syrjäytymistä sekä edistää yhdenvertaista ja tasa-arvoista yhteiskuntaa (Leemann & Hämäläinen 2016,

589). Osallisuuden vastakohtana voidaan pitää osattomuutta, joka on yhteisten aineellisten ja aineettomien resurssien puutetta sekä turvattomien elinolosuhteiden luomaa voimavarattomuutta. (Isola & Suominen 2016, 39). Pitkään jatkuessaan resurssien puute ja voimavarattomuus voivat estää ihmistä osallistumasta täysipainoisesti normaaleihin jokapäiväisiin toimintoihin, jolloin yksilöllä on riski syrjäytyä. Syrjäytymiseen voi vaikuttaa esimerkiksi työttömyys, mielenterveys- tai päihdeongelmat, köyhyys tai elämän muutosvaiheet, kuten työsuhteen tai parisuhteen päättyminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 23.02.2021.)

Myös lapsuuden elinolosuhteilla ja vanhempien sairastamisella on nähty olevan yhteys nuorten aikuisten mielenterveyden häiriöihin ja työkyvyttömyyteen (Merikukka 2020, 86. Viitattu 14.04.2021). Syrjäytymisellä viitataan usein kasautuneisiin ja pitkään jatkuneisiin ongelmiin, eikä yksistään esimerkiksi koulu- tai työpaikan puutteeseen. Käsitteen käyttö kuvastaa sitä, mikä on yhteiskunnallisesti tavoiteltavaa, oikeaa ja hyväksyttyä, minkä vuoksi puhe syrjäytymisestä voidaan kokea yksilöä uhriuttavana ja alentavana. Sosiologian väitöskirjatutkija Yrjö Kallinen on esimerkiksi sanonut, ettei syrjäytyminen ole henkilökohtainen ominaisuus, vaan yhteiskunnan sosiaaliset, kulttuuriset ja taloudelliset prosessit luovat eriarvoisuutta ihmisten välille, jolloin syrjäytymisen sijaan tulisi puhua syrjäyttämisestä. (Isola & Suominen 2016, 54, 162.)

3.7 Taiteella ja kulttuurilla osallisuuden kokemuksia

Ennaltaehkäisevällä taide- ja kulttuuritoiminnalla pyritään lisäämään ja kehittämään ihmisten toimintakykyä sekä estämään syrjäytymiskehitystä. Taiteen ja kulttuurin avulla voidaan esimerkiksi kartuttaa ihmisten inhimillistä ja sosiaalista pääomaa sekä lisätä aktiivisuutta arjessa, jonka seurauksena hyvinvointi voi kasvaa ja syrjäytymisen riski vähentyä. Sosiaalinen kanssakäyminen taidetoiminnoissa kohentaa mielenterveyttä ja vähentää yksinäisyyttä, kuten myös vaikuttaa positiivisesti ikäihmisten elämänlaatuun ja vähentää lääkkeiden käyttämistä. (Houni, Turpeinen, & Vuolasto 2020, 112. Viitattu 21.02.2021). Taidetoimintojen hyvinvointia tuottavien vaikutusten lisäksi on myös näyttöä siitä, että passiivisempi kulttuurin ja taiteen kokeminen eli kulttuuritapahtumissa käyminen on terveydelle yhtä merkittävää. Esimerkiksi teatteriesityksissä, taidenäyttelyissä, museoissa tai kulttuuriperintökohteissa käymisen on todettu parantavan tyytyväisyyttä elämään sekä kohentavan hyvinvointia. Kulttuuritapahtumiin osallistuvilla on myös vähemmän masennusoireita (Cuypers, Krokstad, Holmen, Skjei Knudtsen, Bygren & Holmen 2011, 5. Viitattu 8.3.2021.)

Yhteisöllisillä taideprojekteilla voidaan lisätä osallistujien hyvinvointia ja osallisuuden kokemuksia. Mielenterveyden ongelmista kärsivillä yhteisötaiteen tekijöillä myös vapaaehtoistoimintaan osallistuminen lisääntyi osallisuuden kokemusten ohella (Holttum 2013. Viitattu 26.8.2021). Erityisesti haastavissa elämäntilanteissa oleville 12-29 vuotiaille nuorille suunnatuissa Myrsky-projekteissa nuoret tekivät taidetta ammattilaisten ohjauksessa. Projektien avulla nuoret vahvistivat omaa identiteettiään ja itsetuntemustaan sekä sosiaalisia taitojaan. Myrsky-projektit vahvistivat myös osallistujien yhteisöllisyyden kokemuksia ja sitä kautta heidän osallisuuttaan. (Siivonen, Kotilainen & Suoninen 2011, 185-186. Viitattu 26.8.2021.)

Taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuminen voi vaikuttaa positiivisella tavalla myös yksilön kykyyn vaikuttaa yhteiskunnassa sekä olla osana paikallisia yhteisöjä. Esimerkiksi amerikkalaisessa tutkimuksessa huomattiin taide- ja kulttuuritapahtumissa, kuten museoissa, taidenäyttelyissä ja liveesityksissä käyvillä ihmisillä selvästi todennäköisempää osallistumista äänestyksiin, vapaaehtoistoimintaan sekä yhteisölliseen toimintaan (National Endowment for the Arts 2009. Viitattu 18.04.2021). Taide- ja kulttuuritoiminnalla voidaan myös suoraan lisätä osallisuutta yhteisössä ja tuoda mahdollisuuksia eri taustoista tulevien ihmisten väliselle dialogille. Esimerkiksi taideprojektien avulla voidaan tuoda esiin kulttuurien moninaisuutta, vähentää ennakkoluuloja ja tuoda ihmisiä yhteen. Osallisuudella voidaan nähdä olevan voimaannuttava vaikutus, kun ihmiset pääsevät vaikuttamaan ympärillä oleviin asioihin sekä tuomaan esille omaa ääntänsä. (European Agenda for Culture, Work Plan for Culture 2015-2018, 31-32. Viitattu 18.04.2021.)

3.8 Kaikukortin periaatteet

Kaikukortin kehittäminen käynnistyi Kulttuuria kaikille -palvelun koordinoimalla Kulttuuripassin pilotointihankkeella (9/2014–12/2015), ja sitä on jatkettu Kulttuuripassin jatkohankkeella (9/2014–15/2018) sekä Kaikukortti kaikuu -hankkeella (11/2017–12/2020) (Kaikukortin tuki- ja kehittämispalvelu 2021a. Viitattu 3.12.2020). Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Kulttuuria kaikille -palvelu tekee yhteistyötä kulttuuritoimijoiden kanssa saavutettavuuden, moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden kysymyksissä. Palvelu tarjoaa tietoa ja työkaluja kulttuuripalveluiden saavutettavuuden ja moninaisuuden edistämiseen alan työntekijöille. Kulttuuria kaikille -palvelu on työskennellyt

vuodesta 2003 kulttuurialan yhdenvertaisuuden edistämiseksi. (Kulttuuria kaikille -palvelu 2021a. Viitattu 11.12.2020.)

2010-luvun alussa Kulttuuria kaikille -palvelussa koettiin tarpeelliseksi selvittää, millaisilla keinoilla voitaisiin vahvemmin edistää taloudellista ja sosiaalista saavutettavuutta. Palvelu halusi muun muassa selvittää mahdollisuuksia turvata tiukassa taloudellisessa tilanteessa olevien henkilöiden oikeuksia osallistua kulttuuripalveluihin maksutta tai hyvin edullisesti. Kulttuuria kaikille -palvelu oli myös mukana opetus- ja kulttuuriministeriön Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -työryhmässä, joka ehdotti loppuraportissaan Suomeen järjestelmää, jossa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevat henkilöt voisivat käyttää kulttuuripalveluja maksutta. (Kaikukortin tuki- ja kehittämispalvelu 2021a. Viitattu 3.12.2020.) Raportissa ehdotettiin, että Suomeen tulisi luoda järjestelmä, jonka avulla pienituloinen henkilö voisi osallistua taide- ja kulttuuritarjontaan maksutta tai alhaisella pääsymaksulla. Niin sanotun kulttuuripassin jakamisessa tulisi käyttää hyväksi muun muassa sosiaalialan järjestöjä ja muita organisaatioita. Espoossa toteutettiin Kaikukortin pilottihanke, jossa testattiin toimintamallin sopivuutta Suomeen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 62–63. Viitattu 3.12.2020.) Vähitellen Kaikukortti-toimintamalli levisi kokeilujen kautta muuallekin Suomeen: tällä hetkellä Kaikukortti on jo käytössä Oulun lisäksi muun muassa Kempeleessä, Kainuussa, Kauniaisissa, Kemissä, Lappeenrannassa, Lohjalla, Rovaniemellä, Savonlinnassa, Torniossa ja Vaasassa. Kokeilussa se on muun muassa Imatralla, Seinäjoella ja Tampereella. Kokeilun jälkeen alue päättää, otetaanko kortti siellä käyttöön toistaiseksi. (Kaikukortin tuki- ja kehittämispalvelu 2021b. Viitattu 9.7.2021.)

Kaikukortin toiminnassa on mukana laaja joukko kulttuuri- ja liikuntatoimijoita. Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja ja kurssipaikkoja kaikkiin niihin kulttuuripalveluihin, jotka kuuluvat valtakunnalliseen Kaikukortti-verkostoon, eli kortti ei ole siis paikkakuntakohtainen. Kaikukorttia jaetaan tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaille. Kaikukortti on maksuton ja henkilökohtainen, mutta sillä voi hankkia maksuttomia pääsylippuja myös perheen alle 16-vuotiaille lapsille, kun he kaikki menevät yhdessä samaan tapahtumaan. (Kaikukortin tuki- ja kehittämispalvelu 2021c. Viitattu 3.12.2020.)

Oulun kaupungin yksiköissä Kaikukorttia jakavat hyvinvointikeskusten sosiaali- ja perhepalvelut (Haukipudas, Kaakkuri, Kiiminki, Kontinkangas, Myllyoja ja Tuira), lasten- ja nuorisopsykiatrisen työryhmä, mielenterveys- ja avopäihdepalvelut, Tuiran mielenterveyskeskus Tuike, lastensuojelu, perhekuntoutus, sijaishuollon tukiyksikkö, sosiaalipäivystys, vammaisten ja muiden erityisryhmien

asumis- ja päiväpalvelut, vammaisten ja muiden erityisryhmien palveluohjaus, ikäihmisten palveluohjaus, terveyspalveluiden kuntoutuspalvelut, Byströmin nuorten palvelut, nuorten työpajat, TYP eli työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu sekä työllisyyspalvelut, kuntouttava työtoiminta. Järjestöistä kaikukorttia jakavat Nuorten Ystävät, Vuolle Setlementti sekä seurakuntien diakoniatyö. (Oulun kaupunki. Viitattu 2.12.2020.)

Taiteeseen ja kulttuuriin osallistumisen esteitä pyritään madaltamaan kehittämällä Kaikukorttia ja sen käyttöä. Kaikukortin jakajatahot voivat myös saada käyttöönsä yhteisön Kaikukortteja, joita voi käyttää pienryhmäkäynnin järjestämiseen tai asiakkaan kanssa kahdestaan osallistumiseen. Yhteisön Kaikukortin tavoitteena on osallisuuden edistäminen ja osallisuuden helpottaminen. (Kaikukortin tuki- ja kehittämisspalvelu 2021d. Viitattu 3.9.2021.) Hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille Kaikukortilla -hanke (8/2021-12/2022) on Kulttuuria kaikille -palvelun ja Taiteen edistämiskeskuksen koordinoima uusi yhteishanke, jolla pyritään huomioimaan paremmin ikääntyneitä Kaikukortti-toiminnassa. Hankkeen tavoitteena on edistää tiukassa taloudellisessa tilanteessa olevien ikäihmisten yhdenvertaista kulttuuriin osallistumista ja kulttuurihyvinvointia. (Kulttuuria kaikille -palvelu 2021b. Viitattu 3.9.2021.)

Kaikukortti edistää yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta sekä terveyttä ja hyvinvointia kulttuurin keinoin. Kaikkien Kaikukortti-kumppaneiden tulee sitoutua saman toimintamallin noudattamiseen, näin varmistetaan, että Kaikukortti toimii samalla tavalla kaikilla Kaikukortti-alueilla. Kaikukortin toimintamalli perustuu yhdenvertaisuuteen ja Kaikukortin kohderyhmän oikeuteen osallistua kaikille yhteiseen kulttuurielämään. Toimintamalli on kehitetty yhdessä kulttuuri-, sosiaali- ja terveysalan toimijoiden sekä kohderyhmän kanssa työpajoissa Kaikukortin pilotointihankkeiden aikana. Toimintamallia on muokattu perustuen Kaikukortti-kokeiluista ja -toiminnasta saatuun palautteeseen. (Kaikukortin tuki- ja kehittämisspalvelu 2020. Viitattu 3.12.2020.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten Kaikukortin käyttäjät kokevat taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumisen vaikuttaneen heidän koettuun hyvinvointiinsa ja osallisuuden kokemuksiinsa. Tutkimuksella on kaksi tutkimuskysymystä:

- **Miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien koettuun hyvinvointiin?**
- **Miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien osallisuuden kokemuksiin?**

Tutkimuksen tavoitteena on saada ajantasaista ja paikallista tietoa Kaikukortin käyttäjien kulttuurihyvinvoinnin kokemuksista Oulussa. Tutkimus laajentaa näkemystä taiteen ja kulttuurin yhdistämisestä sosiaalialaan, esimerkiksi lisääkö taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen ihmisten hyvinvointia ja osallisuutta sekä miten se vaikuttaa yhdenvertaisuuden kokemuksiin. Saatuja tutkimustuloksia voidaan hyödyntää myös Kaikukorttitoiminnan kehittämisessä.

4.2 Tutkimuksen lähestymistapa

Tutkimuksen lähestymistapana on kvalitatiivinen tutkimus, sillä aihe ja ilmiö ovat uusia, eikä Kaikukortin kokemuksista Oulusta ole aikaisemmin tehty tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen avulla saadaan syvällisempi näkemys ja kuvaus aiheesta, ja se toimii myöhemmin uusien teorioiden ja mallien pohjana (Kananen 2017, 33). Sen lisäksi kvalitatiiviseen tutkimusotteeseen vaikuttaa se, että aineisto kerätään asianomaisilta tutkittavilta vuorovaikutussuhteessa ja huomio on tutkittavien omilla kokemuksilla, näkökulmissa ja merkityksissä. Tutkimuksessa käytetään fenomenologishermeneuttista lähestymistapaa, koska se soveltuu hyvin inhimillisen kokemuksen tutkimiseen. Kyseisessä näkemyksessä ihminen nähdään kokonaisvaltaisesti ja hänen yksilöllinen perspektiivinsä kokemuksista otetaan huomioon tärkeänä tietona. Fenomenologiassa halutaan selvittää, miten ihmiset itse kokevat ne ilmiöt, joiden sisällä he elävät. (Puusa & Juuti 2020, 10.)

4.3 Omat oppimistavoitteet

Omat oppimistavoitteemme pohjautuvat sosiaalialan tutkinnon kompetensseihin sekä lakiin sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Sosiaalialan tutkinto-ohjelmaan on määritelty osaamisalueita, jotka tulee hallita opintojen päätyttyä ja laki määrittelee tarkemmin ammattieettiset velvollisuudet. (Oulun ammattikorkeakoulu 2020; Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 815/2015 4§. Viitattu 28.04.2021.) Opinnäytetyömme tarkoituksena oli vahvistaa jo opintojen aikana kertynyttä osaamista sekä arvioida ja edistää kestäväää kehitystä eritoten hyvinvoinnin, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta. Tutkimuksemme avulla saimme suoraa tietoa ja mielipiteitä taiteen ja kulttuurin kokemuksista haastateltavilta, mikä osaltaan syventää aikaisempia teoriaopintoja.

Sosiaalialan eettinen osaaminen sekä kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen näkyvät opinnäytetyössämme siten, että asetumme tutkimuksessamme yhteiskunnalliselta asemaltaan haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden puolelle, edistämme yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä yksilöiden osallisuutta ja osallistumisen mahdollisuuksia. Tavoitteenamme oli myös ylläpitää eettistä reflektiota koko opinnäytetyöprosessin ajan. Halusimme kuulla nimenomaan Kaikukortin käyttäjien näkemyksiä Kaikukortista, jotta Kaikukorttia voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin sen käyttäjien tarpeita. Sen lisäksi osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen ovat sosiaalialan kulmakiviä, jonka vuoksi niistä kuuleminen suoraan itse Kaikukortin käyttäjiltä, oli yksi meidän oppimistavoitteistamme. Saatu tieto lisäsi asiantuntijuuden kehittymistä taiteen ja kulttuurin yhdistämisestä sosiaalialan työhön.

Tutkimuksessamme tulee ilmi myös asiakastyön osaamisen kompetensseista hyvinvointia suojaavat tekijät, ennaltaehkäisevä näkökulma ja varhainen tukeminen. Taide- ja kulttuuri voivat tutkimusten mukaan toimia hyvinvointia tukevinä ja osallisuutta edistävinä tekijöinä yksilön elämässä, ja tutkimuksemme avulla kuulimme tutkimukseen osallistuvien omia näkemyksiä aiheesta. Samalla pääsimme soveltamaan opittuja tutkimusmenetelmiä ja hyödyntämään luovia ongelmanratkaisutaitoja opinnäytetyön eri vaiheissa. Pyrimme myös osoittamaan tutkimuksellista osaamista, kuten työn laadun ja tuloksien arviointia. Samalla harjoittelimme tieteellisen tekstin tuottamista ja laadullisen tutkimuksen toteuttamista.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimusmetodina käytettiin laadullista tutkimusta ja tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluiden avulla. Teemahaastattelussa tutkimusongelmista poimitaan keskeiset aiheet tai teemat, joita tutkimushaastattelussa olisi välttämätöntä käsitellä tutkimusongelmaan vastaamiseksi (Vilkkä 2021, 124). Teemahaastattelun avulla tutkija pyrkii ymmärtämään ja saamaan käsityksen tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä, jossa on aina mukana ihminen ja hänen toimintansa, jota tutkija pyrkii avaamaan teemojen avulla. Tutkijalla täytyy olla jokin ennakkokäsitys tutkittavasta aiheesta, jotta teemojen laatiminen onnistuisi. (Kananen 2014, 76.) Teemahaastattelurunko muodostui tietoperustan pohjalta ja haastattelut toteutettiin pääasiassa haastattelukysymyksiä käyttäen. Muutamassa haastattelussa nousi esiin tarkentavia kysymyksiä, jotka laajensivat hyvinvoinnin ja osallisuuden teemojen ymmärtämistä.

5.2 Aineistonkeruu ja tutkimukseen osallistujat

Kaikukortin saajat pysyvät anonyymeinä, eli kortin jakajatahot eivät tilastoi mitenkään sitä, kenelle he kortin antavat. Tämän vuoksi kartoitimme haastateltavia itse Facebookin yhteisöryhmien kautta. Kulttuuritalo Valve ja Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut ilmoittivat myös tutkimuksestamme omien kanaviensa ja sosiaalisen median kautta, ja laadimme tätä varten saatekirjeen, jossa pyysimme Kaikukortin käyttäjiä osallistumaan tutkimukseemme. Koska tutkimus toteutettiin laadullisena, tutkimukseen ja haastatteluun osallistuvien määrän ei tarvinnut välttämättä olla kovin suuri. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta. Aineiston tarkoituksena ei ole etsiä keskimääräisiä yhteyksiä tai tilastollisia säännönmukaisuuksia, joten aineiston koko ei määräydy näihin perustuen. Aineistona voi siis olla vaikkapa vain yhden henkilön haastattelu. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2007, 176.) Tavoitteenamme oli saada 5–10 haastateltavaa.

Teimme uuden sähköpostiosoitteen, johon molemmilla opinnäytetyön tekijöillä oli vapaa pääsy. Tutkimukseemme mukaan haluavalla oli mahdollisuus ottaa meihin yhteyttä sähköpostitse. Osallistuminen oli vapaaehtoista, eikä yhteydenotto velvoittanut sähköpostin lähettäjää vielä mihinkään, vaan osallistumisen pystyi perumaan vielä varsinaisella haastatteluhetkelläkin. Saimme aluksi seitsemän yhteydenottoa, jonka jälkeen otimme yhteyttä kaikkiin sähköpostiviestin lähettäjiin sopivan

haastatteluajankohdan valitsemiseksi. Yksi sähköpostin lähettäjästä ei vastannut enää mitään ensimmäisen viestin jälkeen, joten meillä oli jäljellä kuusi haastateltavaa. Yritimme löytää vielä kesällä 2021 lisää haastateltavia Facebookin yhteisöryhmien kautta, ja Kulttuuritalo Valve jakoi myös omissa sosiaalisen median kanavissaan haastatteluilmoitustamme. Saimme vielä yhden kiinnostuneen tätä kautta, ja päätimme, että seitsemän haastateltavaa riittää. Ennen haastatteluiden tekemistä haimme tutkimuslupaa Oulun kaupungilta haastatteluista varten.

Haastateltavat saivat itse vaikuttaa siihen, missä haastattelut järjestetään. Toteutimme kaksi haastattelua kasvotusten, toisen haastateltavan kotona ja toisen julkisessa tilassa. Yksi osallistuja vastasi tutkimuskysymyksiimme sähköpostitse, ja neljä haastattelua toteutimme etänä Teams -sovelluksen kautta. Haastateltavat tiedostivat, että he kustantavat matkansa haastattelu paikalle itse, emmekä osallistuneet näihin kuluihin.

Nauhoitimme haastattelut puhelimilla sekä Teams -sovelluksella siten, ettei videopuhelussa ollut kamera päällä. Kerroimme ennen haastattelua itse tutkimuksesta, sen tarkoituksesta sekä siitä, että tulemme nauhoittamaan haastattelut. Kerroimme vielä, että haastateltavalla on oikeus missä tahansa haastattelun vaiheessa jättää vastaamatta kysymyksiin tai keskeyttää haastattelu ja koko osallistumisensa tutkimukseen. Painotimme, että haastateltava pysyy anonyyminä koko tutkimuksen ajan, eikä tutkimustuloksia voi missään vaiheessa yksilöidä eikä yhdistää häneen. Haastattelut etenivät pääasiassa kysymysrungon mukaisesti, lukuun ottamatta lisäkysymyksiä, joita tuli mieleen muutamassa haastattelussa.

5.3 Aineiston analyysi

Tutkimuksemme aineisto muodostuu kuudesta nauhoitetusta teemahaastattelusta ja yhdestä sähköpostihaastattelusta. Aineiston analysoinnissa käytimme menetelmänä teemoittelua. Aloitimme nauhoitetun aineiston käsittelyn heti haastatteluiden jälkeen litteroimalla haastattelunauhoitteet Word -tekstinkäsittelyohjelmalla. Litterointi vastasi haastateltavien suullista puhetta, lukuun ottamatta äänen laadun, puhenopeuden ja äänen voimakkuuden muutoksia. Tekstin analysoinnin helpottamiseksi pidemmät tauotukset merkittiin. Jätimme litteroinnista pois haastateltavien nimet. Kaikkiaan litteroitua haastatteluaineistoa kerääntyi 51 sivua Arial-fontilla, fonttikoolla 12 ja rivivälillä 1,5.

Analyysivaiheessa lähestyimme aineistoa aineistolähtöisesti, eli etsimme aineistosta tulkintoja ja vastauksia tutkimuskysymyksiimme. (Kananen 2017, 136.) Aluksi alleviivasimme kahdella eri väriellä kaikki ne haastateltavien vastaukset, joissa käsiteltiin hyvinvointia ja osallisuutta. Etsimme aineistosta molempien pääotsikoiden alle samaa tarkoittavia ilmauksia ja asioita, joita luokittelimme saman alaotsikon eli teeman alle. Luokittelumme jälkeen tulimme siihen tulokseen, että teemoja on vielä liikaa, joten etsimme aineistosta yhteisiä elementtejä ja tekijöitä, joiden avulla onnistuimme edelleen yhdistelemään teemoja, jotta saisimme aineistoa tiiviimmäksi.

Lopullisessa teemoittelussa saimme tiivistettyä molempien tutkimuskysymysten teemat kolmeen osaan. Taiteen ja kulttuurin vaikutus haastateltavien koettuun hyvinvointiin näkyi aktiivisuutena, jaksamisena ja parempana itsetuntemuksena. Taiteen ja kulttuurin vaikutus haastateltavien osallisuuden kokemuksiin näkyi kuulumisena, yhdenvertaisuutena ja luovuutena. Pyrimme löytämään aineistosta joka lukukerralla myös uusia ja syvempiä tulkintoja, jotta emme vain luettelisi tutkimustuloksissa haastateltavien vastauksia kiinnittämättä huomiota niiden syvempiin merkityksiin.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan yleensä reliabiliteetin ja validiteetin käsitteiden avulla, laadullisessa tutkimuksessa taas luotettavuuden arviointi ei ole niin yksiselitteistä. Tutkimustulosten, olkoon kyse sitten määrällisestä tai laadullisesta tutkimuksesta, täytyy kuitenkin olla aina luotettavia. Luotettavuustarkasteluun ja tutkimuksen riskienhallintaan täytyy varautua jo työn suunnitteluvaiheessa. Tutkimustulosten luotettavuuden arvioinnissa olennaista on tutkimuksen riittävä dokumentointi jokaisessa tutkimuksen vaiheessa sekä ratkaisujen ja valintojen huolellinen perustelu, eli miksi on tehty jotakin. (Kananen 2014, 150.) Tutkimuksessamme olemme perustelleet ja selittäneet huolellisesti kaikki tutkimukseen liittyvät valintamme, jotta ne välittyisivät tutkimuksemme lukijoille mahdollisimman selkeinä ja ymmärrettävinä.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tulisi huomioida myös tutkijan puolueettomuusnäkökulma. Koska tutkija itse on tutkimusasetelmansa luoja ja tulkitsija, tutkijan omat ominaisuutensa (sukupuoli, ikä, uskonto, poliittinen asema, kansalaisuus, virka-asema tai muu vastaava seikka) vaikuttavat väistämättä siihen, miten hän tulkitsee kuulemansa ja havaitsemansa. Tutkijan

pitäisikin pyrkiä ymmärtämään ja kuulemaan haastateltavia itsenään antamatta omien näkemystensä vaikuttaa tulkintoihin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160.) Olemme tietoisia, että omat lähtökohdamme voivat vaikuttaa tulkintoihimme, mutta olemme ottaneet tämän seikan tutkimuksessamme huomioon mahdollisimman hyvin sekä kiinnittäneet huomiotamme siihen, että olemme kuvailleet ja tulkinneet tutkimustulostemme analysointivaiheessa nimenomaan haastateltavien subjektiivisia kokemuksia ja näkemyksiä, emmekä omiamme. Haastattelutilanteessa haastateltavat esimerkiksi määrittivät itse, mitä osallisuus tarkoittaa. Osalle käsite oli vieraampi, ja heille oli hankalahkoa pukea sanoiksi, mitä se heidän mielestään tarkoittaa. Emme kuitenkaan tuoneet tilanteessa ilmi omia määritelmiämme ja pyrkineet ohjaamaan haastateltavia, vaan annoimme heidän itse määrittellä osallisuuden käsitettä ja sen merkitystä.

5.5 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimus toteutettiin eettisesti Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ja Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiä suosituksia noudattaen, jotka perustuvat lainsäädäntöön sekä tiedeyhteisön kansainvälisiin ja kansallisiin tutkimuseettisiin periaatteisiin, linjauksiin ja suosituksiin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Viitattu 8.12.2020). Sitouduimme noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan 2019 voimaan tullutta Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohjetta ja teimme tutkimuksen niin, ettei siitä koidu haittaa haastatteluun osallistuville. Haastatteluun osallistuminen oli vapaavalintaista ja osallistujilla oli mahdollisuus keskeyttää haastattelu milloin tahansa ilman kielteisiä seurauksia. Tämän lisäksi tutkittaville kerrottiin tutkimuksen sisällöstä, käsittelystä, tietojen säilytyksestä sekä tutkimustulosten käytöstä, ja he saivat tarvittaessa harkintaa osallistumispäätöksen tekemiseen. Haastatteluun osallistuvat pysyvät anonyymeinä koko tutkimuksen ajan.

Haastateltaviin kohdistuvien eettisten ohjeiden lisäksi sitouduimme noudattamaan hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluvia ohjeita koko tutkimusprosessin ajan. Noudatimme tiedeyhteisön tunnistamia toimintatapoja eli avoimuutta, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimusprosessin jokaisessa vaiheessa. Sovelsimme tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä, sekä esitimme tutkimuksen tulokset vastuullista tiedeviestintää toteuttaen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Viitattu 8.12.2020.)

6 TULOKSET

Opinnäytetyössämme pyrimme saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiimme: ”Miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien koettuun hyvinvointiin?” ja ”Miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien osallisuuden kokemuksiin?”. Havainnollistamme tuloksia haastateltavien suorien lainauksien avulla. Taiteen ja kulttuurin vaikutus haastateltavien koettuun hyvinvointiin näkyi aktiivisuutena, jaksamisena ja parempana itsetuntemuksena. Taiteen ja kulttuurin vaikutus haastateltavien osallisuuden kokemuksiin näkyi kuulumisena, yhdenvertaisuutena ja luovuutena. Tutkimustulostemme esittelyssä käytämme rinnakkain ilmaisuja ”taide- ja kulttuuritapahtumissa käyminen” sekä ”Kaikukortin käyttäminen”.

6.2 Kaikukortilla aktiivisuutta, jaksamista ja itsetuntemusta elämään

Haastateltavat saivat ensiksi määritellä, mitä hyvinvointi heidän mielestään tarkoittaa, ja millaisista asioista se rakentuu. Hyvinvoinnin määrittelemisen sujui haastateltavilta helposti: suurin osa mainitsi hyvinvoinnin rakentuvan perustarpeiden (terveys, ravinto, uni, asuminen, taloudellinen tilanne) täyttymisestä. Hyvinvointia oli myös läheiset ihmissuhteet, henkinen hyvinvointi, liikunta, opiskelu sekä mahdollisuus toteuttaa itseään ja vaikuttaa omaan elämäänsä. Yhden haastateltavan hyvinvointi rakentui myös hengellisistä asioista, ja kahden haastateltavan hyvinvoinnille luonnolla ja luontoyhteydellä oli erityisen tärkeä merkitys.

Haastateltavat kertoivat myös näkemyksensä siitä, millaiseksi he kokivat oman hyvinvointinsa juuri sillä hetkellä. Suurin osa haastateltavista koki, että heidän hyvinvointinsa ei ollut haastatteluhetkellä kovin hyvä, mikä johtui kaikilla näin vastanneilla terveysongelmista. Siitä huolimatta suurin osa heistä koki olevansa paremmassa tilanteessa nyt, mitä aikaisemmin. Esimerkiksi yksi haastateltava koki olonsa paremmaksi, kun oli hakenut apua mielenterveyden haasteisiinsa ja ei ollut työelämässä. Eräs haastateltava taas mainitsi, että muun muassa etäopiskelu oli parantanut hänen oloansa ja luonut tasapainoa mielenterveysongelman kanssa elämiseen.

Koronan vuoksi Kaikukorttia ei ollut käytetty viimeisen vuoden aikana samalla tavalla kuten ennen sitä. Siksi osalla Kaikukortin käyttökokemukset perustuivat aikaan ennen koronapandemiaa. Esi-

merkiksi yksi haastateltava kertoi Kaikukortin avulla päässeensä liikuntaryhmiin, teatteriin, konsertteihin ja museoihin, joihin taas korona-aikana ei ollut päässyt. Tämä taas oli vaikuttanut negatiivisesti hänen hyvinvointiinsa, eritoten mielen hyvinvointiin. Toisaalta haastateltava mainitsi elämänpäiriin kaventuneen muutenkin poikkeusaikana, millä oli myös vaikutusta koettuun hyvinvointiin. Koronan vaikutukset kortin käytön vähentymiseen tulivat ilmi jokaisessa haastattelussa, ja vaikka kortin käytöstä olikin osalla kulunut jo pidempi aika, sen merkitys ja vaikutus olivat vielä tuoreessa muistissa.

Haastateltavat kertoivat Kaikukortin mahdollistavien taide- ja kulttuuritapahtumien ja aktiviteettien parantavan tai pitävän mielialaa tasaisena. He kertoivat tapahtumien ja aktiviteettien tuovan myös iloa elämään sekä piristävän ja virkistävän. Mielialan kohentuminen liittyi itse taiteen ja kulttuuriin kokemiseen sekä sen välillisiin vaikutuksiin eli aktiivisuuden ja itsetuntemuksen lisääntymiseen sekä itsensä toteuttamiseen. Mielialan kohentuminen liittyi myös lisääntyneisiin osallisuuden kokemuksiin.

Kolme haastateltavista kertoi heidän itsetuntemuksensa lisääntyneen taide- ja kulttuuritapahtumissa käymisen myötä. Taiteen avulla pystyi refleктоimaan omia tuntemuksia ja peilaamaan omaa elämää, minkä he kokivat vaikuttaneen positiivisesti heidän hyvinvointiinsa. Yksi haastateltavista mainitsi esimerkiksi teatteriesityksissä käymisen osaltaan helpottaneen hänen sosiaalisten tilanteiden pelkoansa, joka taas oli mahdollistanut omaan elinpiiriin eri tavalla vaikuttamisen ja lisännyt osallisuuden kokemuksia. Taide- ja kulttuuritapahtumissa käyminen nähtiin siis keinona vahvistaa omia taitoja sekä ymmärrystä itsestä, ja sitä kautta sillä oli vaikutusta haastateltavien hyvinvoinnin lisääntymiseen.

”- - se on tuota vahvistanut sitä tuota niinku itsetuntemusta kyllä ihan tosi paljon - - joka kerta kun mä tuun jostain tanssi tai teatteriesityksestä ulos, niin mä oon hoksannu asioita itsestäni ja hoksannu et aa, mä oon tällainen ja mä koenkin näin - - kyllä se on sitä niinku tunnettyöskentelyyn ja osallisuuden ja toimijuuden näihin niin vaikuttanut kyllä, vahvistanut niitä.”

Kaikki haastateltavat mainitsivat tapahtumien ja aktiviteettien vaikuttaneen jollain tasolla itsensä toteuttamiseen. Tapahtumat ja aktiviteetit koettiin omana hetkenä, vaihteluna arjesta ja vapaa-aikana. Ne nähtiin myös elämyksinä, merkityksellisinä sisältöinä elämässä sekä hengen ravintona, joista osa ammensi uusi ideoita ja ajatuksia.

” - Kerhoissa tulee tehtyä. Tai niinku menee sinne kerhoon, niin tulee tehtyä. Ja jos olis vaan kotona niin ei sitä tekisi niitä asioita mitä tekee siellä kerhossa sitten. Ja sama on sitten myös siinä, kun käy vaikka näyttelyssä niin kyllähän sieltä semmosia ideoita tulee - - oma mielikuvitus saa ruokaa tavallaan sitte siitä, vaikka taulujen katsomisesta.”

Kolme haastateltavaa koki Kaikukortin käytön lisäävän arjen toiminnallisuutta, ja yksi näistä haastateltavista korosti sen olevan Kaikukortin tärkein ominaisuus. Loput haastateltavista kertoivat aktiivisuuden pysyneen samalla tasolla tai lisääntyneen jossain määrin. Kaikukortin omistaminen antaa siis mahdollisuuden aktiivisuuden lisääntymiseen tai sen pysymiseen entisellä tasolla, varsinkin kun taloudellinen tilanne on heikko.

” - se on hyvä keino saada niistä ihmisiä niinko tavallaan semmosen mukavan asian kautta virkistymään niin, että ne lähtisivät ulkomaailmaan pois kodin seinien sisältä ja että olisivat ylipäättänsä aktiivisempia ihmisiä. Ja minusta se on niinku se ehkä kaikista tärkein anti sitten niinku tältä niinku tän Kaikukortin niinku ylipäättänsä minkä minä miellän, että on niinku tärkeää niin se että aktivoida ihmisiä, toimimaan niin että ei vain jäisi sinne pelkästään sinne kotiin sitte yksin.”

Osa esitti, että Kaikukorttia kehittämällä voitaisiin vielä lisätä kortin käyttäjien aktiivisuutta. Kolme haastateltavista esimerkiksi toivoi, että Kaikukortti toimintaa voitaisiin laajentaa opistokurssien osalta sekä isoja toimijoita lisäämällä. Kurssitarjontaan toivottiin nimenomaan toiminnallisempia taide- ja kulttuuriaktiiviteetteja ”passiivisten” taide- ja kulttuuritapahtumien sijaan.

6.3 Kaikukortilla kuulumista, yhdenvertaisuutta ja luovuutta

Haastateltavat saivat itse kertoa, mitä osallisuus heidän mielestään tarkoittaa. Käsite osallisuus koettiin laajana ja hankalasti määriteltävänä, ja osa pohti pitkään sen merkitystä. Suurin osa rinnasti osallisuuden tapahtumiin ja asioihin osallistumisen kautta, aktiivisuutena ja kontaktina muihin ihmisiin. Parissa haastattelussa nousi myös esiin yhteenkuuluvuuden ja tasa-arvon tunne yhteisöön, eli osallisuus -käsitteeseen liitettiin eriarvoisuuden vähentäminen. Osallisuuden toteutumisen kannalta haastateltavat kokivat tärkeänä läheisten ja perheen merkityksen, jonka jälkeen tulivat muut yhteisöt. Yksi haastateltavista kertoi, että osallisuuden tunteeseen oli vaikuttanut perheenjäseneltä omaksuttu ulkopuolinen identiteetti. Kasvatuksella ja lähiympäristöllä koettiin siis olevan vaikutusta yhteisöihin liittymiseen.

Haastatteluista nousi esille, kuinka taide- ja kulttuuritapahtumissa käyminen on vahvistanut lähes kaikkien haastateltavien toimijuuden ja pystyvyyden, ja sitä kautta myös osallisuuden kokemuksia. Kaikukortin avulla voi tuntea olevansa osa yhteiskuntaa ja tulla hyväksytyksi yhteisön jäseneksi juuri sellaisena kuin on. Osallistamalla eri aktiviteetteihin, kuten kerhoihin ja konsertteihin, näkee ja tapaa myös paljon uusia ihmisiä, mikä luo yhteisöllisyyttä ja kuulumisen tunnetta muihin. Erään haastateltavan mukaan erilaisissa kerhoissa käyminen voi innostaa ja aktivoida myös muita ihmisiä mukaan taide- ja kulttuuritapahtumiin. Yhdelle haastateltavista taas pääsy taiteen ja kulttuurin pariin näyttäytyi erittäin merkitykselliseltä ja tärkeältä hänen omalle identiteetilleen.

”Mulla on jo pienenä omaksuttu semmoinen niinku yksinäisen ja syrjäytyneen identiteetti, jota Kaikukortti osaltaan on auttanut pikkuhiljaa purkamaan. Mullehan opetettiin jo pienenä, että jossain muualla on niinku ne paremmat ihmiset ja me ollaan vaan niinku tämmöisiä - - ja sitten minä niinku istun nyt jossain kaupunginteatterin konsertissa ihan luontevasti.”

Haastatteluissa tuli kuitenkin esiin myös poikkeavia näkökulmia osallisuuden suhteen. Esimerkiksi yksi haastateltava koki, ettei taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen ollut vaikuttanut hänen osallisuutensa kokemuksiin, vaikkakin hän kertoi tuntemuksensa yhdenvertaisuudesta lisääntyneen. Toinen haastateltava taas koki, että aikaisemmin Kaikukortilla oli ollut hänelle suurempi merkitys hänen taloudellisen tilanteensa ollessa huonompi. Nyt kun hänellä oli vakaampi tilanne taloudellisesti, ja hänellä oli mahdollisuus osallistua vapaammin itse valitsemiinsa taide- ja kulttuuritapahtumiin, Kaikukortilla ei enää ollut niin suurta vaikutusta hänen osallisuutensa kokemuksiin, vaikka hänellä edelleen oli kuitenkin Kaikukortti käytössään.

Lähes kaikkien haastateltavien mielestä Kaikukortti lisää yhdenvertaisuutta ja antaa käyttäjilleen tasavertaiset mahdollisuudet osallistua taide- ja kulttuuritapahtumiin. Yhden haastateltavan mielestä Kaikukortti lisää yhdenvertaisuuden kokemusta jonkin verran. Kolme haastateltavaa mainitsi yhdenvertaisuudesta puhuttaessa taloudellisten seikkojen lisäksi myös palveluiden saavutettavuuden: yhdenvertaisuus ei toteudu, mikäli taide- ja kulttuuritapahtumiin pääsy estyy liian kaukaisen sijainnin ja/tai liikkumisen esteiden vuoksi. Vaikka Kaikukortilla saisikin ilmaisen sisäänpääsyn, paikalle saapumiseen ei välttämättä ole varaa. Haastatteluissa tuli myös ilmi, että osa käyttäisi Kaikukorttia enemmän, mikäli se mahdollistaisi pääsyn laajempaan kansalaisopistojen kurssitarjontaan. Kaksi haastateltavista mainitsi, että he kaipaisivat esimerkiksi liikuntaan ja kädentaitoihin liittyviä kursseja lisää.

Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että taide- ja kulttuuritapahtumissa käyminen oli jollain tapaa lisännyt heidän omaa luovuuttaan tai harrastuneisuuttaan. Huomioitavaa oli, että lähes kaikki haastateltavat liittivät luovuuden pelkästään taiteen tekemiseen; ainoastaan yksi haastateltava kuvaili, kuinka luovuuden lisääntyminen on näkynyt myös hänen arjessa toimimisessaan.

” - - sitten tällaista arkiluovuutta - - niinku vaikka ihmissuhteissa niinkö taikka muuten niinku elämässä luovimisessa, että miten pääsee tilanteesta toiseen ja miten - - selviytyy ja tällaista, niin sillä saattaa olla siihen vaikutusta”

Haastateltavat olivat suurimmilta osin sitä mieltä, ettei heillä ole kovin suuria vaikutusmahdollisuuksia etenkin laajemmin yhteiskunnallisiin asioihin. Moni haastateltavista nosti esille sen, kuinka heidän nykyinen terveyden- ja taloudentilansa vaikuttaa huomattavasti jokapäiväiseen toimeentuloon ja sitä kautta myös asuinpaikkaan, jolloin yhteisöllisiin tai yhteiskunnallisiin asioihin ei ole välttämättä edes halua ja jaksamista vaikuttaa. Mikäli terveydentila olisi parempi, rahaa olisi arjessa käytettäväksi enemmän ja esimerkiksi oman asuinpaikan saisi valita ”vapaammin” pakollisista velvoitteista välittämättä, yhteiskunnalliset asiatkin voisivat kiinnostaa enemmän. Yksi haastateltavista kuitenkin mainitsi, että harrastusten myötä hän on hieman rohkeampi ottamaan kantaa asioihin.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kuvailla, miten taide- ja kulttuuritapahtumissa käyminen vaikuttaa koettuun hyvinvointiin ja osallisuuden kokemuksiin. Tavoitteena oli myös laajentaa ymmärrystä taiteen ja kulttuurin yhdistämisestä sosiaalialaan sekä saada ajantasaista ja paikallista tietoa Kaikukortin käyttäjien kulttuurihyvinvoinnin kokemuksista Oulussa.

Tutkimuksemme toi ensisijaisesti esiin Kaikukortin aktivoivan ja toiminnallisuutta lisäävän näkökulman. Haastateltavat kokivat sen merkityksellisenä asiana juuri sen vuoksi, että ilman Kaikukorttia heillä ei olisi ollut taloudellisesti varaa osallistua samalla tavalla taide- ja kulttuuritapahtumiin. Kaikukortti lisää siis yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kulttuuri- ja taidetoimintaan ja täten edistää kulttuuristen oikeuksien toteutumista.

Taiteella ja taiteisiin osallistumisella on tutkimuksissa havaittu lukuisia positiivisia vaikutuksia mielen hyvinvointiin, koettuun hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä elämänhallintaan. Taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuessaan ihminen voi tunnistaa omia vahvuuksiaan, parantaa luottamustaan omiin kykyihinsä ja tuntea saavuttavansa jotakin sekä hallitsevansa tilanteita ja ympäristöään paremmin. (Laitinen 2017, 30-31. Viitattu 6.8.2021.) Tutkimuksessamme tuli esiin tiettyjä Kaikukortin avulla saatavia hyvinvointihyötyjä. Haastateltavat kertoivat taide- ja kulttuuritapahtumissa käymisen muun muassa lisänneen itsetuntemusta, itsetuntoa sekä luovuutta arjessa. Kaikukorttia ei siis pelkästään nähty aktiivisuutta lisäävänä ja sisältöä elämään tuovana asiana, vaan myös työkaluna itsensä tuntemiseen ja kehittämiseen. Näitä näkökulmia voisi tuoda esiin Kaikukorttia jaettaessa, jolloin korttia voitaisiin tietoisesti hyödyntää myös voimaantumisen välineenä.

Tutkimuksissa on tullut ilmi, kuinka taide- ja kulttuuritapahtumissa käyminen voi aktivoida ihmisiä vaikuttamaan heidän oman elinympäristönsä asioihin (National Endowment for the Arts 2009. Viitattu 18.04.2021). Tällaista vaikutusta tutkimuksemme haastateltavat eivät kuitenkaan huomanneet. Ainoastaan yksi haastateltava mainitsi ottavansa hieman rohkeammin kantaa asioihin aktiiviteettien myötä. Voi olla, että yhteisöissä ja yhteiskunnallisissa asioissa vaikuttaminen lisää todennäköisyyttä osallistua taide- ja kulttuuritapahtumiin, eikä toisin päin. Haastateltavat kokivat omien arkisten haasteiden vievän niin paljon voimavaroja, ettei yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ollut jaksamista tai haluja.

Useat haastateltavat mainitsivat heidän taloudellisen tilanteensa olevan huono ja heillä oli myös terveydellisiä ongelmia. Kaikukortin mahdollistama pääsy taide- ja kulttuuritapahtumiin lisäsi näiden haastateltavien kokemusta yhdenvertaisuudesta. Osallisuuden kokemuksia syntyi, kun haastateltavat tunsivat kuuluvansa yhteiskuntaan ja muiden ihmisten joukkoon osallistuessaan erilaisiin tapahtumiin, kerhoihin ja konsertteihin. Tutkimuksessamme tuli ilmi, kuinka haastateltavat yhdistivät heidän myönteiset kokemuksensa osallisuudesta ja kuuluvuuden tunteesta vaikuttaneen positiivisesti myös heidän hyvinvointiinsa. Tätä tukevat myös muun muassa Holttumin (2013) sekä Siivosen, Kotilaisen & Suonisen (2011) tutkimukset yhteisöllisen taiteen merkityksestä.

Kahden haastateltavan mukaan taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen ei ollut juurikaan vaikuttanut heidän osallisuuden kokemuksiinsa. Toisen haastateltavan arki oli jo muutenkin niin aktiivista, että hän ei nähnyt Kaikukortin lisäävän hänen osallisuuttaan jo olemassa olevaa enempää. Toinen haastateltava taas koki, että aikaisemmin Kaikukortilla oli ollut hänelle suurempi merkitys hänen taloudellisen tilanteensa ollessa huonompi. Nyt kun hänellä oli vakaampi tilanne taloudellisesti, Kaikukortilla ei enää ollut vaikutusta hänen osallisuutensa kokemuksiin.

Osallisuuden näkökulmasta ajatellen Kaikukortti lieneekin erityisen hyvä sellaisille, joilla ei ole elämässään läheisiä yhteisöjä tai joilla on riski syrjäytyä. Kaikukortin avulla voisi laajentaa tai pitää yllä omaa elinpiiriään ja ”reviiriään” suhteellisen helposti. On tietysti huomioitava se seikka, että Kaikukortin saajalla voi olla todella korkea kynnyks lähteä yksin taide- ja kulttuuritapahtumien pariin, etenkin, jos ne eivät ole hänelle ennestään kovin tuttuja. Osallistumisen kynnyksiä voisi madaltaa tuomalla toimintaan mukaan vapaaehtoisia kulttuurioppaita, jotka opastaisivat ensikertalaisia Kaikukortin käyttäjiä taiteen ja kulttuurin pariin menemällä mukaan tapahtumiin. Tällaisia vapaaehtoisia kulttuuriluotseja onkin jo olemassa useilla eri paikkakunnilla Suomessa (Innokylä 2021, viitattu 3.9.2021), Oulusta toiminta kuitenkin vielä laajemmin puuttuu.

Oulu on vastikään valittu Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2026, ja Oulun kulttuuriohjelmassa halutaan tuoda taide ja kulttuuri osaksi jokaisen elämää ja luoda mahdollisuuksia osallistua. Opastointi voisi tukea näitä tavoitteita oikein hyvin. Toisaalta Kaikukorttia jakavat toimijat voivat jo nyt hyödyntää yhteisön Kaikukortteja asiakkaan kanssa kahdestaan tai pienryhmissä (Kaikukortti. Tietoa yhteisön Kaikukortista. Viitattu 26.08.2021). Yhteisön Kaikukorttien käytöstä ei kuitenkaan ole tarkempia julkisia tilastotietoja, joten niiden hyödyntämisestä on hankala tehdä johtopäätöksiä. Kukaan tutkimukseen osallistuneista ei kuitenkaan maininnut, että he olisivat hyödyntäneet korttia yhdessä jakajatahojen kanssa.

Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että paras tapa kehittää Kaikukorttia olisi saada mahdollisimman paljon lisää ilmaisia tapahtumia ja toimijoita mukaan toimintaan, etenkin Oulu-opistoa kaivattiin tuomaan tarjontaansa laajemmalle yleisölle. Ainoastaan yksi haastateltavista näki, ettei tällainen toiminta ole taloudellisesti kestävää eikä kannattavaa pidemmän päälle kenellekään.

Osa haastateltavista kaipasi siis enemmän toiminnallista roolia taide- ja kulttuuritapahtumien ja kurssien osalta. Haastateltavat halusivat esimerkiksi enemmän liikuntaan, kädentaitoihin ja käsitöihin liittyviä kursseja. Sen lisäksi yksi haastateltavista mainitsi, että taiteen avulla voisi tuoda omaa näkökulmaa esiin ja sitä kautta vaikuttaa yhteisössä. Taiteen ja kulttuurin avulla voidaan lisätä dialogia ja tuoda esiin moninaisuutta, ja tähän voitaisiin vaikuttaa vaikkapa yhteisötaidetta lisäämällä. Yhteisötaide voisi olla hyvä vaikuttamistapa omaan elinympäristöön ja oman äänen esiin tuomiseen. Yhteisötaidetta voidaan toteuttaa myös helposti ulkona ja luonnossa, jolloin haastateltavienkin mainitsemat luonnon tuomat hyvinvointivaikutukset tulisivat huomioituiksi. Taide- ja kulttuuritarjonnan tulisi olla sellaista, että sen parissa olisi mahdollisuuksia sekä ”passiiviselle” kokemiselle että aktiivisemmalle toimimiselle.

8 POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, miten Kaikukortin käyttäjät kokevat taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumisen vaikuttaneen heidän koettuun hyvinvointiinsa ja osallisuuden kokemuksiinsa. Tutkimuksella oli kaksi tutkimuskysymystä: miten Kaikukortti on vaikuttanut sen käyttäjien koettuun hyvinvointiin ja osallisuuden kokemuksiin. Tutkimuksen tavoitteena oli saada ajantasaista ja paikallista tietoa Kaikukortin käyttäjien kulttuurihyvinvoinnin kokemuksista Oulussa sekä laajentaa ymmärrystä taiteen ja kulttuurin yhdistämisestä sosiaalialaan.

Omat oppimistavoitteemme pohjautuivat sosiaalialan tutkinnon osaamistavoitteisiin, ja mielestämme saavutimme oppimistavoitteemme hyvin. Kaikukorttia jaetaan pääasiassa vähävaraisille hyvinvointipalveluiden asiakkaille, joten tutkimalla Kaikukortin käyttäjien koetun hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemuksia asetuiimme tutkimuksessamme yhteiskunnalliselta asemaltaan haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden puolelle, ja siten edistimme yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä yksilöiden osallisuutta ja osallistumisen mahdollisuuksia. Onnistuimme tavoitteessamme ylläpitää eettistä reflektiota koko opinnäytetyöprosessin ajan, ja pohdimme jatkuvasti tekemiämme valintoja ja tulkintoja tutkimuksen suhteen. Tutkimuksen luonteesta johtuen emme kohdanneet varsinaisia eettisiä ongelmia: haastateltavat esimerkiksi pysyivät anonyymeinä ja ottivat itse yhteyttä meihin halutessaan osallistua tutkimukseen. Tutkimuksessamme tulee ilmi, kuinka taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen voi vaikuttaa positiivisesti koettuun hyvinvointiin ja osallisuuden kokemuksiin. Sosiaalialalla painotettua ennaltaehkäisevää näkökulmaa ja varhaista tukemista voi siis toteuttaa taiteen keinoin.

Tutkimuksemme vahvistaa siis jo lukuisista aikaisemmista tutkimuksista saatua tietoa taiteen ja kulttuurin myönteisistä vaikutuksista koettuun hyvinvointiin ja osallisuuden kokemuksiin. Etenkin matalan kynnyksen palveluita ja tapahtumia lisäämällä yhdenvertaisuus kasvaa, kun yhä useampi kansalainen pääsee osaksi taide- ja kulttuuritapahtumia, aivan kuten Kaikukortti -hankkeen tavoitteena on ollutkin jo alusta pitäen. Kaikukortin käyttöä ei ole aikaisemmin tutkittu Oulussa, joten tutkimuksemme antaa tärkeää tietoa myös Kaikukortin jakajatahoille sen vaikuttavuudesta ja merkityksestä oululaisten kortin käyttäjien elämässä. Myös Kaikukorttia kehitettäessä käyttäjien kokemukset ovat arvokkaita.

Toteutimme opinnäytetyömme laadullisena tutkimuksena ja etsimme tutkimuskysymyksiimme vastauksia haastatteleamalla seitsemää vapaaehtoista Kaikukortin käyttäjää. Haastattelut toteutimme teemahaastatteluina joko kasvotusten, etänä tai sähköpostitse, kevään ja kesän 2021 aikana. Koronaviruksesta johtuen yhteydenpito opettajien, tilaajien ja haastateltavien kanssa oli ajoittain haastavaa, mikä vaikutti aikatauluissa pysymiseen. Olimme kuitenkin suunnitelleet aikataulumme niin, että joustovaraa oli paljon, joten viivästykset eivät vaikuttaneet itse opinnäytetyön valmistumiseen. Jouduimme kuitenkin siirtämään haastatteluja kerran kevään aikana, mikä oli harmillista. Haastatteluiden siirtämisestä huolimatta peruuntumisia ei tullut montaa ja saimme tavoitemäärän mukaisen haastateltavajoukon.

Saimme toteutettua haastattelut lopulta melko nopeasti saatuaamme tutkimusluvan Oulun kaupungilta. Tutkimushaastatteluiden tekeminen oli meille molemmille opinnäytetyön tekijöille täysin uutta, ja kokemattomuutemme haastattelutilanteessa näkyi esimerkiksi siinä, että emme aina huomanneet tarttua joihinkin haastateltavien sanomisiin ja kysyä lisäkysymyksiä, vaan ne tulivat vasta haastattelutilanteen jälkeen mieleen käydessämme yhdessä läpi haastattelua. Analysointivaihe sekä johtopäätösten ja pohdinnan työstäminen veivät melko kauan aikaa, ja etenkin uusien tulkin-tojen löytäminen oli välillä hankalaa. Koko opinnäytetyöprosessi suunnitelmasta lähtien oli myös huomattavan paljon pidempi ja monimutkaisempi, kuin kumpikaan meistä oli alun perin odottanut.

Koronasta huolimatta haastateltavilla oli vahvat näkemykset taiteen ja kulttuurin vaikutuksista hyvinvointiin, mikä oli yllättävää, kun ottaa huomioon, ettei osa haastateltavista ollut päässyt yli vuoteen taiteen ja kulttuurin pariin. Hyvinvointi -teemasta nousi esiin taiteen ja kulttuurin merkitys mielialaa ylläpitävänä tai parantavana asiana. Se toi elämään toiminnallisuutta ja aktiivisuutta, johon ei taloudellisesti olisi muuten mahdollisuutta päästä. Taide- ja kulttuuritapahtumat auttoivat myös jaksamaan arjessa ja toivat piristystä elämään. Osa koki mielialan kohentumisen johtuneen osaksi myös siitä, että he pääsivät taiteen avulla refleктоimaan omia ajatuksia ja tunteita. Taide- ja kulttuuri koettiin eräänlaisena voimaantumisen välineenä ja tukipilarina muiden joukossa. Osallisuuden kokemuksista kysyttäessä tuli esiin Kaikukortin peruseriaatteet: yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Kaikukortti lisäsi tunnetta siitä, että oli yhdenvertainen muiden kanssa ja osa yhteiskuntaa, mikä taas kannusti osallistumaan jatkossakin erilaisiin kerhoihin ja tapahtumiin. Toiminnallisuuden ja aktiivisuuden lisääntyminen sekä parempi jaksaminen arjessa taas vaikuttivat myönteisesti osallistujien hyvinvointiin. Haastateltavien kokemukset koetusta hyvinvoinnista ja osallisuudesta olivatkin vahvasti sidoksissa toisiinsa: mitä enemmän haastateltavat kokivat osallisuuden ja kuulumisen tunteita, sitä enemmän he kokivat sen vaikuttavan myönteisesti heidän hyvinvointiinsa.

Keskustellessamme ensimmäisiä kertoja opinnäytetyön tilaajiemme Kulttuuritalo Valveen Jaana Potkosen ja Oulun hyvinvointipalveluiden Sirpa Rytlyn kanssa pohdimme yhdessä tutkimusaiheita opinnäytetyöllemme. Tällöin esiin nousi Kaikukortin käyttäjien kokemusten tutkimisen ohella myös Kaikukortin jakajatahojen kokemukset Kaikukortin käytöstä. Päädyimme tutkimaan pelkästään Kaikukortin käyttäjien kokemuksia rajallisten resurssiemme vuoksi. Olisi kuitenkin mielenkiintoista kuulla, millaisia näkemyksiä Kaikukortin jakajatahoilla on taiteen ja kulttuurin vaikutuksista Kaikukortin käyttäjiin. Onko taide ja kulttuuri vaikuttanut asiakkaiden palveluiden tarpeisiin ja kenties jopa ehkäissyt sosiaalisten ongelmien kasvua? Miten paljon yhteisön Kaikukortteja hyödynnetään asiakastyössä? Tutkimuksessamme saimme haastateltaviksi sellaisia Kaikukortin käyttäjiä, jotka olivat käyttäneet korttia aktiivisesti ja olivat hyötynneet siitä. Olisi kuitenkin myös kiinnostavaa tavoittaa sellaisia ihmisiä, joilla on Kaikukortti, mutta jotka eivät sitä jostain syystä ole käyttäneet. Koronapandemian päätyttyä voisi olla perusteltua tutkia sitä, onko taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen vähentänyt koronan aiheuttamia sosiaalisia ongelmia, ja sitä kautta parantanut ihmisten hyvinvointia.

LÄHTEET

Abdallah-Preteille, Martine 2006. Interculturalism as a paradigm for thinking about diversity, *Intercultural education* 17:5, 475-483. Viitattu 24.04.2021, <https://doi.org/10.1080/14675980601065764>

Allardt, Erik 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto, Arene ry. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2019. Viitattu 8.12.2020, http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382

Cuypers, Koenraad, Krokstad, Steinar, Holmen, Turid Lingaas, Skjei Knudtsen, Margunn, Bygren, Lars Olov & Holmen Jostein 2011. Patterns of receptive and creative cultural activities and their association with perceived health, anxiety, depression and satisfaction with life among adults: the HUNT study, Norway, research report. *Journal of Epidemiology and Community Health* 66(8):698-703. Viitattu 8.3.2021, <https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/frivillighet-norge/pdf/hunt-sammen-drag-frivillighet-helse.pdf?mtime=20191217082210>

Eskola, Jari 2018. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2* (toim. Raine Valli). 5., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 209–231.

European Agenda for Culture, Work Plan for Culture 2015-2018 2017. How culture and the arts can promote intercultural dialogue in the context of the migratory and refugee crisis. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Viitattu 18.04.2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4943e7fc-316e-11e7-9412-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-30942640#>

Fancourt, Daisy & Finn, Saoirse 2019. What is the evidence on the role of arts in improving health and well-being? A scoping review. *Health Evidence Network synthesis report 67/2019*. WHO Re-

gional Office of Europe. Viitattu 3.12.2020, 5.1.2021 & 19.4.2021, <https://www.euro.who.int/en/publications/abstracts/what-is-the-evidence-on-the-role-of-the-arts-in-improving-health-and-well-being-a-scoping-review-2019>

Fujiwara, Daniel 2013. Museums and happiness: The value of participating in museums and the arts. Museum of East Anglian Life & Arts Council England. London. Viitattu 19.4.2021, <https://happy-museumproject.org/happy-museums-are-good-for-you-report-publication/museums-and-happiness/>

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holttum, Sue 2013. "Research Watch: making social inclusion happen through community-based projects", *Mental Health and Social Inclusion*, Vol. 17 No. 4, pp. 172-177. Viitattu 26.8.2021, <https://www-emerald-com.ezp.oamk.fi:2047/insight/content/doi/10.1108/MHSI-08-2013-0030/full/html>

Houni, Pia, Turpeinen, Isto & Vuolasto, Johanna 2020, *TAIDETTA! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja*. Helsinki: Taiteen edistämiskeskus. Viitattu 21.02.2021, <https://www.taike.fi/documents/10921/1332027/Kulttuurihyvinvoinnin+k%C3%A4sikirja/00390626-4ee5-c833-3a72-28f388ce5781>

Hyyppä, Markku T. 2021. *Kulttuuri ja terveys*. Duodecim Terveyskirjasto. Viitattu 20.4.2021, <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01283>

Ihmisoikeusliitto. YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Viitattu 15.4.2021, <https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>

Innokylä 2021. *Kulttuuriluotsitoiminta – vapaaehtoinen tukena kulttuuri-osallistumisessa*. Viitattu 3.9.2021, <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kulttuuriluotsitoiminta-vapaaehtoinen-tukena-kulttuuri-osallistumisessa>

Isola, Anna-Maria, Kaartinen, Heidi, Leemann, Lars, Lääperi, Raija, Schneider, Taina, Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. Terveiden

ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 33/2017. Viitattu 11.12.2020 & 28.4.2021, https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1

Isola, Anna-Maria & Suominen, Esa 2016. Suomalainen köyhyys. Helsinki: Into.

Jahoda, Gustav 2012. Critical reflections on some recent definitions of “culture”. *Culture & psychology*, 18(3), 289-303. Viitattu 24.04.2021, <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.946.8338&rep=rep1&type=pdf>

Kaikukortin tuki- ja kehittämisspalvelu 2020. Kaikukortin valtakunnallinen toimintamalli. Viitattu 3.12.2020, https://kaikukortti.fi/wp-content/uploads/2020/12/Kaikukortin-valtakunnallinen-toimintamalli_2021.pdf

Kaikukortin tuki- ja kehittämisspalvelu 2021a. Historia. Viitattu 3.12.2020, <https://kaikukortti.fi/lisatieto/historia/>

Kaikukortin tuki- ja kehittämisspalvelu 2021b. Alueet. Viitattu 9.7.2021, <https://kaikukortti.fi/sv/etusivu-2/alueet/>

Kaikukortin tuki- ja kehittämisspalvelu 2021c. Kaikukortti. Viitattu 3.12.2020 & 9.7.2021, <https://kaikukortti.fi>

Kaikukortin tuki- ja kehittämisspalvelu 2021d. Tietoa yhteisön Kaikukortista. Viitattu 26.08.2021 & 3.9.2021, <https://kaikukortti.fi/kortinjakajille/tietoa-yhteison-kaikukortista/>

Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, Jorma 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva KANSAINVÄLINEN YLEISSOPIMUS 8/1976. Viitattu 15.4.2021, https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1976/19760008/19760008_2

Karvonen Sakari 2018. Koetun hyvinvoinnin tila tunnuslukujen valossa. Teoksessa Suomalaisten hyvinvointi 2018 (toim. Laura Kestilä & Sakari Karvonen). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2019, 96-100. Viitattu 19.4.2021, https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137498/THL_Suomalaisen%20hyvinvointi%202018.pdf

Kulttuuria kaikille -palvelu 2021a. Tietoa meistä. Viitattu 11.12.2020, http://www.kulttuuria-kaikille.fi/tietoa_meista

Kulttuuria kaikille -palvelu 2021b. Hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille Kaikukortilla -hanke 8/2021-12/2022. Viitattu 3.9.2021. <http://www.kulttuuriaikaikille.fi/kaikukortti/hyvinvointia-kulttuurista-ikaihmisille-hanke>

Laine, Timo 2018. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Ikäkunoita tutkimusmetodeihin 2 (toim. Raine Valli). 5., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 29–50.

Laitinen Liisa 2017. Vaikuttavaa? Taiteen hyvinvointivaikutusten tarkastelua. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 46. Turun ammattikorkeakoulu 2017. Viitattu 19.4.2021, <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166166.pdf>

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019. Viitattu 3.9.2021, <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190166>

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015. Viitattu 3.9.2021, <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817>

Leemann, Lars & Hämäläinen, Riitta-Maija 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Yhteiskuntapolitiikka 81 (5), 586–594. Viitattu 17.1.2021, https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131350/YP1605_Leemann%26Hamalainen.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Leemann, Lars, Kuusio, Hannamaria & Hämäläinen, Riitta-Maija 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Viitattu 17.01.2021, https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600

Lehikoinen, K. 2017. Taiteen prosenttiperiaatetta laajentamalla hyvinvointia sote-palveluihin. ArtsEqual Policy Brief 5/2017. Viitattu 9.12.2020, https://www.artsequal.fi/documents/14230/0/PB_prosenttitaide_soteUUSI/4d546a44-eb70-4d64-95cf-3c6b9d01a20e

Lehikoinen, K. & Vanhanen, E. 2017. Taide ja hyvinvointi: Katsauksia kansainväliseen tutkimukseen. Helsinki: ArtsEqual. Viitattu 3.12.2020, https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/227963/Kokos_1_2017.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Lilja-Viherlampi, L-M.; Rosenlöf, A-M. 2019. Moninäkökulmainen kulttuurihyvinvointi. Teoksessa Taide töissä – näkökulmia taiteen opetukseen sekä taiteilijan rooliin yhteisöissä (toim. Ilona Tanskanen). Turun ammattikorkeakoulun raportteja 256. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 20–39. Viitattu 9.12.2020, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/227439/Lilja_Viherlampi_et_al_Moninako_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Maslow, A. 1943. A Theory of Human Motivation. Psychological Review, 1943, nro 50(4), s. 370-396. Viitattu 9.7.2021, <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>

Martela, F. 2015. Valonöörit. Sisäisen motivaation käsikirja. Gummerus Kustannus Oy 2015.

Merikukka Marko 2020. Lapsuuden elinolojen yhteydet aikuisuuden hyvinvointiin: Kansallinen syntymäkohortti1987 -rekisteritutkimus. Oulu: Oulun yliopisto. Viitattu 14.04.2021, <http://julkaitika.oulu.fi/files/isbn9789526225302.pdf>

National Endowment of the Arts (NEA) 2009. Art-Goers in their Communities: Patterns on Civic and Social Engagement. NEA Research Note #98. National Endowment of the Arts. Washington DC. Viitattu 18.4.2021, <https://www.arts.gov/sites/default/files/98.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus. Loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:15. Viitattu 15.4.2021, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75254/tr15.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Opetusministeriö 2017. Kulttuuripolitiikan strategia 2025. Opetusministeriön julkaisuja 2017:20. Viitattu 15.4.2021, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79811/okm20.pdf>

Oulu 2026 -hanke. Oulu2026 tekee kulttuuri-ilmastonmuutosta! Viitattu 21.7.2021, <https://www oulu2026.eu/teemat/>

Oulun ammattikorkeakoulu 2020. Opetussuunnitelmat 2018–2019. Viitattu 28.04.2021, <https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulu-tus=sos2018sp&lk=s2018&alasivu=osaamiskuvaus>

Oulun kaupunki. Kaikukortti. Viitattu 2.12.2020, <https://www.ouka.fi/oulu/kulttuuri-ja-kirjastot/kaikukortti>

Oulun kaupunki 2021. Oulun kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2021-2026. Viitattu 9.7.2021, https://www.kulttuurivalve.fi/tiedostot/Yleiset_kulttuuripalvelut/OUKAKulttuurihyvinvointisuunnitelma_saavutettava_aukeamittain.pdf

Puusa Anu & Juuti Pauli 2020. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät (toim. Anu Puusa & Pauli Juuti). Helsinki: Gaudeamus, 9–19.

Sederholm Helena 2005. Taiteeton taide – luovuuden ja taiteen suhteista. Teoksessa Omissa Maailmoissa, taidetta, terapiaa ja liiteripicassoja (toim. Arja Elovirta). Helsinki: Maahenki. 19–31.

Siivonen, Katriina, Kotilainen, Sirkku & Suoninen, Annikka 2011. Iloa ja voimaa elämään. Nuorten taiteen tekemisen merkitykset Myrsky-hankkeessa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 44. Viitattu 26.8.2021, <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/myrsky2011.pdf>

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Viitattu 3.9.2021, <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Viitattu 23.02.2021, <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>

Särkelä-Kukko Mona 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Teoksessa Osallisuuden jäljillä (toim. Arja Jämsén & Anne Pyykkönen). Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Saarijärvi 2014. 34-51. Viitattu 29.4.2021, <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-jäljillä-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Taikusydan. Julkaisut. Viitattu 3.12.2020, <https://taikusydan.turkuamk.fi/tietopankki/julkaisut/tutkimus-2/>

Taikusydan 2019. Maailman terveysjärjestö WHO:n raportti taiteen ja kulttuurin terveysvaikutuksista. Viitattu 3.12.2020, <https://taikusydan.turkuamk.fi/yleinen/maailman-terveysjarjesto-whon-raportti-taiteen-ja-kulttuurin-terveysvaikutuksista/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Osallisuuden edistäminen. Viitattu 28.4.2021, <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomikoski, Paula 1987. Taide ja ihminen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Hanki ja jää.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 8.12.2020, https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Viitattu 8. 12. 2020, https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Vaarama, Marja, Siljander Eero, Luoma Minna-Liisa & Meriläinen Satu 2010. Suomalaisten kokema elämänlaatu nuoruudesta vanhuuteen. Teoksessa Suomalaisten hyvinvointi 2010 (toim. Marja Vaarama, Pasi Moisio & Sakari Karvonen). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2010, 126-149. Viitattu 19.4.2021, <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80297/8cec7cec-5cf3-4209-ba7a-0334ecdb6e1d.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Valtioneuvosto. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2.6.2021. Oulusta Euroopan kulttuuripääkaupunki vuodelle 2026. Viitattu 21.7.2021, <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/oulusta-euroopan-kulttuuri-paakaupunki-vuodelle-2026>

Vilka Hanna 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus

YLE-uutiset 2.6.2021. Oulu on Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026. Viitattu 24.8.2021, <https://yle.fi/uutiset/3-11961504>

Kaikukortti

- Milloin olet saanut Kaikukortin?
- Osasitko pyytää Kaikukorttia itse vai tarjottiinko sitä sinulle?
- Tiesitkö Kaikukortista ennen kortin saamista vai oliko kortti sinulle täysin uusi asia?
- Kuinka usein olet käyttänyt Kaikukorttia?
- Missä olet käyttänyt Kaikukorttia?
- Oletko osallistunut taide- ja kulttuuritapahtumiin aikaisemmin, jo ennen kuin sait Kaikukortin käyttöön? Jos vastasit kyllä, kuinka usein?
- Osallistutko kulttuuritapahtumiin enemmän nyt, kun sinulla on käytössä Kaikukortti?
- Mikä merkitys Kaikukortilla on sinulle?

Koettu hyvinvointi

- Mitä hyvinvointi mielestäsi on?
- Millaisista asioista juuri sinun hyvinvointisi rakentuu?
- Millaiseksi koet oman hyvinvointisi tällä hetkellä? Mitkä asiat siihen vaikuttavat?
- Mitä kulttuuri ja taide merkitsevät sinulle?
- Koetko kulttuuritapahtumiin osallistumisen vaikuttaneen hyvinvointiisi? Miten?
- Onko taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumisella ollut vaikutusta jaksamiseesi töissä, koulussa, kuntoutuksessa tai arjessa? Millaista?
- Millaisia sosiaalisia suhteita ja yhteisöjä sinulla on tällä hetkellä elämässäsi?
- Onko oma aktiivisuutesi tai yhteisösi muuttuneet taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumisen myötä? Millä tavalla?

Osallisuus

- Mitä osallisuus mielestäsi tarkoittaa?
- Onko taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistuminen vaikuttanut osallisuuden kokemuksiisi?
- Onko kulttuuritapahtumiin osallistuminen vaikuttanut omaan luovuuteesi ja harrastuneisuuteesi? Jos vastasit kyllä, millä tavoin?

- Millä tavalla koet voivasi vaikuttaa oman elinympäristösi asioihin ja toimintaan?
- Ovatko vaikutusmahdollisuutesi omaan elinympäristöösi muuttuneet jollain tavalla Kaikukortin käytön myötä? Miten?
- Voiko taiteen ja kulttuurin avulla mielestäsi vaikuttaa ihmisten osallisuuteen yhteiskunnassa? Millä tavoin?

Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus

- Koetko, että kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua taide- ja kulttuuritapahtumiin Oulussa? Miksi?
- Miten taide- ja kulttuuritapahtumien yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta voitaisiin mielestäsi kehittää Oulussa?
- Koetko, että Kaikukortti lisää yhdenvertaisuutta? Miksi?

Kaikukortti

Hei Sinä Kaikukortin käyttäjä!

Teemme tutkimusta Kaikukortin hyvinvointivaikutuksista ja haluaisimme kuulla juuri Sinun kokemuksistasi aiheeseen liittyen. Tutkimuksemme tarkoituksena on selvittää Kaikukortin käyttäjien mielipiteitä kortista, sen käytöstä ja siitä, onko kulttuuritapahtumiin osallistuminen vaikuttanut kortin käyttäjien kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Olemme sosionomiopiskelijoita Oulun ammattikorkeakoulusta ja tutkimuksemme on osa opinnäytetyötämme. Teemme opinnäytetyömme yhteistyössä Kulttuuritalo Valveen ja Oulun kaupungin hyvinvointipalveluiden kanssa.

Tutkimus toteutetaan henkilöhaastatteluina sovituissa paikoissa Oulun alueella huhtikuussa 2021. Voimme toteuttaa haastattelun tarvittaessa myös etäyhteyksien kautta. Kestoltaan haastattelu on puolesta tunnista tuntiin ja siihen osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Käsitlemme kaikki haastattelua koskevat tiedot luottamuksellisesti ja anonymiteettia kunnioittaen. Nauhoitamme haastattelut ja kirjaamme ne ylös, minkä jälkeen poistamme nauhoitetun materiaalin. Tutkimustuloksia julkaistessa pidämme huolen, ettei tarkkoja ja yhdistettävissä olevia yksityisyystietoja tule julkaisussa ilmi. Valmis opinnäytetyö ja tutkimusaineisto julkaistaan vuoden 2021 lopulla.

Jos haluat kysyä lisää aiheesta, haastatteluista tai ilmoittautua haastateltavaksi, ota rohkeasti yhteyttä sähköpostitse kaikukorttitutkimus@gmail.com maaliskuun 31. päivään mennessä. Olemme yhteydessä henkilökohtaisesti kaikkiin viestini lähettäneisiin.

Yhteydenottoasi odottaen,
Jennika Hartikainen ja Sonja Heikkinen